

Underlag till enkät: Lämna inspel på förslag på utformningen av stöden i kommande CAP

Jordbruksverket har ett pågående regeringsuppdrag om att ta fram förslag på stöd och ersättningar som kan ingå i Sveriges nationella och regionala partnerskapsplan efter 2027. I underlaget nedan kan du läsa utkast på de förslag vi tagit fram. Förslagen kan komma att justeras innan vi redovisar uppdraget till Regeringskansliet. Justeringar kan exempelvis behöva göras för att effektivisera handläggningen, säkerställa en korrekt och smidig statsstödshantering samt träffsäkra förenklade kostnadsalternativ. Vissa av de åtgärder som föreslås kan också komma att prioriteras bort under det kommande arbetet.

Du har möjlighet att lämna inspel på de förslag på stöd och ersättningar som är kopplade till den gemensamma jordbrukspolitiken, CAP via en enkät som finns på Jordbruksverkets [webbplats](#). Dina inspel kommer att användas för att göra eventuella justeringar i förslagen innan de skickas till Regeringskansliet i oktober 2026.

Innehåll

Underlag till enkät: Lämna inspel på förslag på utformningen av stöden i kommande CAP	1
Förslag kopplat stöd till nötkreatur	8
Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning	8
Åtgärdens utformning	8
Ersättningsnivå	8
Budget	8
Omfattning per år	9
Förslag ersättning för precisionsjordbruk – planering	10
Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning	10
Åtgärdens utformning	10
Ersättningsnivå	11
Omfattning per år	11
Förslag ersättning för kolinlagring och minskat kväveläckage	13
Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning	13

Åtgärdens utformning	13
Övriga villkor	14
Villkor för stödberättigande	14
Ersättningsnivå	15
Omfattning per år	15
Förslag ersättning för vallodling	16
Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning	16
Åtgärdens utformning	16
Ersättningsnivå	17
Omfattning per år	17
Förslag ersättning för ekologisk produktion	18
Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning	18
Åtgärdens utformning	18
Ersättningsnivå	19
Omfattning per år	19
Förslag ersättning för blommande åker och fältkant	20
Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning	20
Åtgärdens utformning	20
Ersättningsnivå	21
Omfattning per år	21
Förslag ersättning för skyddszoner mot vattenområden	23
Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning	23
Åtgärdens utformning	23
Ersättningsnivå	24
Omfattning per år	24
Förslag ersättning för skötsel av våtmarker och dammar	25
Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning	25
Åtgärdens utformning	25
Ersättningsnivå	26
Omfattning per år	26
Förslag ersättning för skötsel av betesmarker och slätterängar	27
Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning	27
Åtgärdens utformning	27

Ersättningsnivå.....	30
Omfattning per år	30
Förslag ersättning för fäbodrar	32
Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning	32
Åtgärdens utformning	32
Ersättningsnivå.....	33
Omfattning per år	34
Förslag ersättning för hotade husdjursraser	35
Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning	35
Åtgärdens utformning	35
Ersättningsnivå.....	36
Omfattning per år	36
Förslag djurvälståndersättning för får.....	38
Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning	38
Åtgärdens utformning	38
Ersättningsnivå.....	39
Omfattning per år	39
Förslag djurvälståndersättning för mjölkkor	40
Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning	40
Åtgärdens utformning	40
Ersättningsnivå.....	41
Omfattning per år	41
Förslag djurvälståndersättning för sugor	43
Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning	43
Åtgärdens utformning	43
Ersättningsnivå.....	44
Nuvarande ersättningsnivå i den strategiska planen	44
Omfattning per år	44
Förslag investeringsstöd för stallar och andra byggnader för djurhållning.....	45
Stödets syfte	45
Vad vi betalar för	45
Villkor	45
Betydande/större ändringar?	45

Förslag investeringsstöd för utrustning till betande djur.....	46
Stödets syfte	46
Vad vi betalar för	46
Villkor	46
Stödmottagare	46
Betydande/större ändringar?	47
Förslag investeringsstöd för torkning och lagring.....	48
Stödets syfte	48
Vad vi betalar för	48
Villkor	48
Betydande/större ändringar?	48
Förslag investeringsstöd till rennäringen	49
Stödets syfte	49
Vad vi betalar för	49
Villkor	49
Stödmottagare	49
Betydande/större ändringar?	49
Förslag investeringsstöd till trädgårdsnäringen	50
Stödets syfte	50
Vad vi betalar för	50
Villkor	51
Stödmottagare	51
Betydande/större ändringar?	51
Förslag investeringsstöd för bevattningsdammar.....	53
Stödets syfte	53
Vad vi betalar för	53
Villkor	53
Målgrupp.....	53
Betydande/större ändringar?	53
Förslag investeringsstöd för täckdiken och kalkfilter	55
Stödets syfte	55
Vad vi betalar för	55
Villkor	55

Betydande/större ändringar?	56
Förslag stöd till producentorganisationer; forskning och utveckling	57
Stödets syfte	57
Vad vi betalar för	58
Villkor	58
Stödmottagare	58
Betydande/större ändringar?	58
Förslag stöd till producentorganisationer; gemensamma investeringar	59
Stödets syfte	59
Vad vi betalar för	60
Villkor	60
Stödmottagare	60
Betydande/större ändringar?	60
Förslag stöd till producentorganisationer; marknadsföring och information	62
Stödets syfte	62
Vad vi betalar för	62
Villkor	63
Stödmottagare	63
Betydande/större ändringar?	63
Förslag stöd till producentorganisationer; rådgivning, utbildning och certifiering för producentorganisationer för frukt och grönsaker	64
Stödets syfte	64
Vad vi betalar för	64
Villkor	65
Stödmottagare	65
Betydande/större ändringar?	65
Förslag stöd till biodlingssektorn	66
Stödets syfte	66
Vad vi betalar för	66
Villkor	66
Stödmottagare	66
Betydande/större ändringar?	67
Förslag skolprogrammet	68

Stödets syfte	68
Vad vi betalar för	68
Villkor	69
Stödmottagare	69
Betydande/större ändringar?	69
Förslag stöd för samarbete	70
Stödets syfte	70
Vad vi betalar för	70
Villkor	71
Stödmottagare	71
Betydande/större ändringar?	71
Förslag stöd för kompetensutveckling	72
Stödets syfte	72
Vad vi betalar för	72
Villkor	72
Stödmottagare	73
Förslag stöd för EIP	74
Stödets syfte	74
Vad vi betalar för	74
Villkor	75
Målgrupp	75
Betydande/större ändringar?	75
Förslag Leader	76
Stödets syfte	76
Vad vi betalar för	76
Villkor	77
Stödmottagare	77
Förslag investeringsstöd för förädling jordbruksprodukter	78
Stödets syfte	78
Vad vi betalar för	78
Villkor	78
Stödmottagare	79
Betydande/större ändringar?	79

Förslag etableringsstöd	80
Stödets syfte	80
Vad vi betalar för	80
Villkor	80
Stödmottagare	81
Betydande/större ändringar?	81
Förslag stöd till Finansieringsinstrument	82
Stödets syfte	82
Vad vi betalar för	82
Villkor	82
Målgrupp	82
Betydande/större ändringar?	82

Förslag kopplat stöd till nötkreatur

Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning

- Höjt nötkreaturstöd

Åtgärdens utformning

Stödets syfte

Syftet med det kopplade inkomststödet är att stärka konkurrenskraften och motverka låg lönsamhet i produktionen samt att bidra till målen för biologisk mångfald genom att bidra till att bibehålla antalet betande djur på naturliga betesmarker. Det finns en hög efterfrågan på kött, ett kopplat stöd som främst går till betande djur kan minska gapet mellan produktion och konsumtion.

Villkor för stödberättigande

Följande gäller för att sökanden och djuren ska vara berättigade till stöd:

- Den som söker ersättning ska vara jordbrukare (enligt definition som fortsatt förhandlas)
- Stöd betalas för nötkreatur Bos taurus
- Nötkreatur ska vara äldre än 1 år och korrekt märkta, journalförda och rapporterade till centrala nötkreatursregistret, CDB.

Ersättningsnivå

Stöd betalas ut i form av ett årligt belopp per djur, som kan variera mellan år beroende på anslutning. Planerat enhetsbelopp är XX euro per djur och år. Stöd betalas från och med den dag djuret är äldre än 1 år. Stödets storlek bestäms av det antal dagar ett djur har hållits på den anläggning eller de anläggningar som jordbrukaren har anmält i stödansökan.

Nuvarande ersättningsnivå i den strategiska planen

Stöd betalas ut i form av ett årligt belopp per djur, som kan variera mellan år beroende på anslutning. Planerat enhetsbelopp är 91 euro per djur och år. Stöd betalas från och med den dag djuret är äldre än 1 år. Stödets storlek bestäms av det antal dagar ett djur har hållits på den anläggning eller de anläggningar som jordbrukaren har anmält i stödansökan.

Enhetsbeloppet kan variera mellan 87–96 euro per djur och år.

Budget

Andelen medel som får användas till kopplat stöd får maximalt utgöra 20 procent av unionens bidrag enligt medlemsstatens nationella och regionala

partnerskapsplan för gradvis avtagande arealbaserat inkomststöd (DABIS), grödspecifikt stöd för bomull, miljö- och klimatåtgärder samt småbrukarstöd.

Budgeten för det kopplade stödet kommer vara omkring 100 miljoner euro per år utifrån de uppskattningar vi gjort. Dock är dessa mycket osäkra då budgeten beror på totala fördelningen.

Omfattning per år

930 000 djur

Förslag ersättning för precisionsjordbruk – planering

Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning

- Inget villkor om två meter bevuxen zon runt dräneringsbrunnar.
- Högre ersättning per hektar för de första 100 hektaren i ansökan.
- Färre krav inom villkoret på växtodlingsplan.

Åtgärdens utformning

Stödets syfte

Syftet med åtgärden är att uppnå ett resurseffektivt växtnäringsutnyttjande på lantbruksföretagen med anpassning av gödslingen efter grödan behov. Det leder i sin tur till att lägre mängder av outnyttjad växtnäring blir kvar i marken och att läckaget av växtnäring minskar. Syftet är också att ge ökad kunskap om behovet av kalkning av åkermark. Genom att ställa krav på att lantbrukaren ska analysera pH-värdet vid markkarteringen får lantbrukaren kunskap om det finns behov av att kalka åkermarken. Ett bra pH-värde i marken leder också till ett effektivt utnyttjande av tillförd växtnäring.

Skötselvillkor

Följande villkor gäller växtodlingsplanen

Lantbrukaren ska upprätta en växtodlingsplan som gäller för stödåret. I växtodlingsplanen ska alla åkermarksskiften på lantbruksföretaget finnas med.

Följande villkor gäller växtnäringsbalansen

En växtnäringsbalans för kväve, fosfor och kalium ska göras för lantbruksföretaget och all växtodling och djurproduktion ska ingå. När växtnäringsbalansen ska vara upprättad regleras i nationell författning.

Följande villkor gäller markkarteringen

Alla skiften som ingår i ansökan om ersättning för precisionsjordbruk planering ska vara markkarterade och med en angiven provtäthet. Markkarteringen ska uppfylla dessa villkor:

- Markkarteringen får inte vara äldre än 10 år vid sista dag för SAM-ansökan det aktuella stödåret.
- Analys ska göras av pH, P-AL (lättlösligt fosfor) och K-AL (lättlösligt kalium) på tagna jordprover.

Följande villkor gäller för stallgödselanalys

- Stallgödselanalys ska vara gjord av mängden ammoniumkväve, fosfor och kalium i flytgödsel.
- Om flytgödsel används i lantbruksföretaget ska minst en stallgödselanalys göras per år.

Övriga villkor

- Ersättningen är ettårig.

Villkor för stödberättigande

- Jordbrukaren har tillgång till marken.
- Den som söker ersättningen ska vara jordbrukare.
- Marken är ägoslag åkermark eller permanent gräsmark på åkermark.
- Åkermark med träda är inte berättigad till ersättningen.
- Åkermark med permanenta grödor är inte berättigad till ersättningen.

Ersättningsnivå

Ersättningen lämnas för att täcka kostnaderna enligt de angivna villkoren för växtodlingsplan, markkartering, växtnäringsbalans och stallgödselanalys. Följande kostnader ingår i kalkylen,

- Arbetstid för lantbrukaren för att upprätta planeringsverktygen.
- I flertalet fall anlitar jordbrukaren en rådgivare för att upprätta planeringsverktygen och denna kostnad ingår i kalkylen.
- Kostnader för provtagning och analyser för markkartering och stallgödselanalys.
- Transaktionskostnader.

Ersättningsnivån är xx kronor per hektar för ansökt areal upp till 100 hektar och xx kronor per hektar för areal över 100 hektar.

Nuvarande ersättningsnivå i den strategiska planen

Ersättningsnivån är mellan 20 och 41 euro per hektar, beroende på hur många lantbrukare som söker.

Omfattning per år**Nuvarande omfattning i den strategiska planen**

1 400 000 hektar stödår 2027 (omfattningen ökar under perioden)

Förslag på omfattning i NRP-plan

1 340 000 hektar

UTKAST

Förslag ersättning för kolinlagring och minskat kväveläckage

Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning

- En ersättning för mellangröda i område 6–13 som ersätter ersättningen för fånggrödor inom nitratkänsligt område och ersättningen för mellangrödor inom område 6–13.
- I den nya ersättningen för mellangrödor ska det inte finnas begränsningar i vilka arter som kan odlas. Det skiljer sig åt från den befintliga ersättningen för fånggrödor.
- Ta bort möjligheten att så höstråg och westerwoldiskt rajgräs efter skörd av potatis, rotfrukter och grönsaker kopplat till krav på att växtligheten inte får brytas förrän efter den 31 december.
- Andelen baljväxter regleras utifrån gräns för marktäckning istället för andel av utsädet.
- Gör det möjligt att söka ersättningen för mellangröda och vårbearbetning efter sista ändringsdatum.

Åtgärdens utformning

Stödets syfte

Syftet med interventionen är att minska växtnäringssläckaget från åkermark och att lagra in kol i marken samt att förbättra markhälsan. Åtgärden består av två olika delar som är odling av mellangröda för kolinlagring och minskat växtnäringssläckage och vårbearbetning för minskat växtnäringssläckage.

Med mellangröda avses sådda växter som har sin huvudsakliga tillväxt mellan två huvudgrödor och som odlas med syftet att minska växtnäring förluster och att lagra in kol efter huvudgrödans skörd. En mellangröda som tar upp överblivet gödselkväve och mineraliserat kväve under hösten minskar mängden kväve i marken som annars kan utlakas. För att uppnå minskade fosfor förluster behöver marken hållas bevuxen och skyddas från erosion. Mellangrödor ger en ökad mängd inlagrad kol i biomassan. Inlagringen av kol sker under en period efter skörd när det annars inte finns någon växande gröda. Framförallt är rottillväxten viktig för att uppnå god effekt i att lagra in kol i marken. En höjd mullhalt är utöver ett upptag av kol från atmosfären också positivt för markbördigheten och potentialen för att få en god skörd.

Ersättningen till vårbearbetning innebär att jordbrukaren inte kan jordbearbeta på hösten efter skörd utan först året efter stödåret. Senarelagd jordbearbetning till våren minskar frigörelsen av kväve och kol från markens organiska substans och minskar risken för läckage. Genom att inte jordbearbeta åkermarken under höst och

vinter utan lämna stubb och dylikt kvar minskar också risken för fosforförluster genom erosion.

Skötselvillkor

Följande skötselvillkor gäller mellangrödor

- Mellangrödan ska sås vid en tidpunkt och på ett sådant sätt att den utvecklas väl och tar upp kväve och lagrar in kol mellan skörden av huvudgrödan och innan tidigaste datum för brytning av mellangrödan.
- Slätter-, frö- eller betesvall eller bevuxen träda får inte räknas som huvudgröda under stödåret.
- Mellangrödan får inte övergå till huvudgröda.
- Gödselmedel får inte spridas på marken mellan skörden av huvudgrödan och fram till det datum då mellangrödan grödan tidigast får brytas.
- Biomassan från mellangrödan får inte användas för produktion före det datum när mellangrödan får brytas.
- Villkor om andelen baljväxter i mellangrödan och tidigast tillåtna brytningstidpunkt för mellangrödan regleras i nationell författning.

Följande skötselvillkor gäller vårbearbetning

- Marken får inte jordbearbetas efter skörd av huvudgröda eller efter bevuxen träda och den 31 december det aktuella stödåret.
- Vid vårbearbetning är spridning av växtskyddsmedel som avdödar den totala växtligheten förbjuden efter skörd av huvudgrödan eller efter en bevuxen träda fram till stödårets slut den 31 december.
- Marken ska sås med en huvudgröda året efter stödåret. Det får inte vara huvudgrödan bevuxen träda året efter stödåret.

Övriga villkor

- Ersättningen för mellangrödor och vårbearbetning ska gå att kombinera på samma mark under ett stödår.
- Ersättningen är ettårig.

Villkor för stödberättigande

- Jordbrukaren har tillgång till marken.
- Den som söker ersättningen ska vara jordbrukare.
- Marken är ägoslag åkermark.
- För stöd till mellangröda ska marken finnas inom stödområde 6-12 eller inom område 13 utan kompensationsstöd. Stödområdena definieras i den nationella förordningen om EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

- För stöd till vårbearbetning ska marken finnas inom nitratkänsligt område. Områdena definieras i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket.
- Åkermark med permanenta grödor är inte berättigad till ersättning.

Ersättningsnivå

Kalkylerna bygger på uppkomna kostnaderna och lägre intäkter som uppstår vid odling av mellangröda och vid vårbearbetning. Följande kostnader ingår i maxkalkylen.

- Kostnader för att etablera mellangrödan
- Kostnader för utsäde till mellangrödan
- Skördereduktion i huvudgrödan.
- Kostnader för utökat behov av ogräsbekämpning
- Kostnader för extra jordbearbetning

Nuvarande ersättningsnivå i den strategiska planen

Ersättningsnivå varierar inom angivet intervall beroende på hur många lantbrukare som söker.

- Mellangrödor 113–141 euro per hektar
- Vårbearbetning 61–72 euro per hektar

Omfattning per år

Nuvarande omfattning i den strategiska planen

Mellangrödor 101 000 hektar stödår 2027 (omfattningen ökar under perioden)

Vårbearbetning 123 000 hektar stödår 2027 (omfattningen ökar under perioden)

Förslag på omfattning i NRP-plan

Mellangrödor 240 000 hektar

Vårbearbetning 123 000 hektar

Förslag ersättning för vallodling

Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning

Villkor föreslås behållas i nuvarande utformning då ersättningen nyligen införts.

Åtgärdens utformning

Stödets syfte

Syftet med ersättningen för vallodling är att öka kolinlagringen i åkermarken, minska växtnäringsläckage och jordbrukets påverkan på vattenmiljön och förbättra markens kvalitet.

En ökad andel odling av vall i jämförelse med växtföljder med bara ettåriga grödor ger ökad kolinlagring. Ersättning för vallodling bidrar till begränsat läckage av kväve och fosfor, då flerårig vall tar upp kväve på hösten och förhindrar ytvavrinning av fosfor under perioder med håftiga regn och snösmältning. Ersättning för vallodling går att söka för åkermark utanför området där kompensationsstöd betalas ut, det vill säga i de mer spannmålsdominerade bygderna.

En av målsättningarna med ersättningen är att bevara och öka andelen produktionsvall. När flerårig vall finns på åkermark året runt innebär det att rotmassa byggs upp och växtnäringsförluster begränsas. Det har en positiv inverkan på markhälsa, markstruktur och vattenhållande förmåga. Vallväxter kan ta upp kväve under hösten när risken för kväveutlakning annars är stor när marken är bar efter skörden av en ettårig gröda.

Fosforförluster till vatten begränsas också av att det finns vallväxter på marken under känsliga perioder som minskar ytvattenavrinning och erosion till vattendrag och sjöar.

Skötselvillkor

Ersättningen betalas ut till vallodling med huvudgrödorna slättervall, betesvall och frövall. Vallen ska bestå av vallgräs eller vallbaljväxter eller en blandning av dessa.

- Vallodlingen ska vara anlagd så att det finns en etablerad växtlighet senast vid växtsäsongens början under stödåret.
- Vallen ska skördas eller betas under växtsäsongen
- Vallen får brytas tidigast under hösten. Datum regleras i nationell författning.

Övriga villkor

- Ersättningen är ettårig.

Villkor för stödberättigande

- Jordbrukaren har tillgång till marken.
- Den som söker ersättningen är jordbrukare.
- Marken är ägoslag åkermark eller ägoslag permanent gräsmark avseende åkermark. Åkermark med permanenta grödor ger inte rätt till ersättning.
- Åkermarken ska finnas inom område 13 utan kompensationsstöd. Stödområdena definieras i den nationella förordningen om EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

Ersättningsnivå

- Kalkylen är beräknad utifrån kostnaderna för bortförsel av skörd och produktionsbortfall.

Nuvarande ersättningsnivå i den strategiska planen

Ersättningsnivån är mellan 49 och 59 euro per hektar, beroende på hur många lantbrukare som söker.

Omfattning per år**Nuvarande omfattning i den strategiska planen**

290 000 hektar

Förslag på omfattning i NRP-plan

290 000 hektar

Förslag ersättning för ekologisk produktion

Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning

- Basera utbetalning av stödet till ekologisk produktion på den kontroll som certifieringsorganen¹ gör.
- Den del av stödet som är arealbaserad ska vara markuppföljningsbar, för villkor som inte kontrolleras av certifieringsorganen.

Åtgärdens utformning

Stödets syfte

Syften med ersättningen är att underlätta för den ekologiska produktionen så att den ökar, att främja jordbrukets ekosystemtjänster samt att möta konsumenternas efterfrågan på hållbara och hälsosamma livsmedel. Ekologisk produktion bidrar till att nå flera miljömål, som Ett rikt odlingslandskap, Ett rikt växt- och djurliv, Begränsad miljöpåverkan och Giftfri miljö. Inom ekologisk odling används inte kemiska bekämpningsmedel och mineralgödsel, vilket tillsammans med varierad växtföljd och större inslag av vall har stor positiv inverkan på miljön. I ekologisk animalieproduktion ges förutsättningar för god djurvälstånd bland annat genom krav på större ytor än i icke ekologisk produktion, utomhusvistelse och fri tillgång på grovfoder. Åtgärden är en ettårig miljö- och klimatersättning för verksamhet som är under omställning eller redan omställd till ekologisk produktion.

Skötselvillkor

- Ersättningen ges för areal som brukas och djur som föds upp enligt EU:s regler för ekologisk produktion, förordning (EU) 2018:848.

Villkor för stödberättigande

- Djurproduktionen ska ha koppling till ekologiskt brukad jordbruksmark.
- Ersättning lämnas endast för åkermark (åkermark i växtföljd, åkermark med permanent gräsmark och åkermark med permanenta grödor).
- Utbetalning kan ske så länge det finns ett giltigt certifikat för växtodling och/eller djurhållning.

Övriga villkor

- Ersättningen är ettårig.

¹ Med certifieringsorgan avses ett ackrediterat sådant genom hela texten.

Ersättningsnivå

Förslaget är att stödet fortsatt ska innehålla fyra olika ersättningsgrupper utifrån produktionstyp, där stödet till ekologiskt hållna djur baseras på åkerarealen.

Ersättning lämnas för merkostnader som följer av att bedriva produktionen enligt EU:s regler för ekologisk produktion och som går utöver baseline. Eftersom inga stora förändringar görs av stödet, har vi valt att räkna upp den maximala ersättningsnivån med index. Nuvarande ersättningsnivå i den strategiska planen

Ersättningsnivå varierar inom angivet intervall beroende på hur många lantbrukare som söker.

- Spannmål, oljeväxter, proteingrödor och andra ettåriga grödor 132–162 euro per hektar.
- Potatis, sockerbetor och grönsaker 443–541 euro per hektar.
- Frukt-, nöt- och bärodling 663–811 euro per hektar
- Djurhållning 159–195 euro per hektar åkermark

Omfattning per år

Nuvarande omfattning i den strategiska planen

- Spannmål, oljeväxter, proteingrödor och andra ettåriga grödor 117 400 hektar.
- Potatis, sockerbetor och grönsaker 2 400 hektar.
- Frukt-, nöt- och bärodling 700 hektar
- Djurhållning 174 600 hektar åkermark

Förslag på omfattning i NRP-plan

- För spannmål tror vi att en rimlig ökning till 2032 ligger runt 10 procent, att det inte handlar om en större ökning beror bland annat på att det varit svårt att nå de nuvarande målen. (129 140 hektar)
- Det sker stora satsningar på ekologisk potatis i dagsläget, därför tror vi på en ökning på cirka 20 procent till 2032 för gruppen potatis och grönsaker. Flaskhalsar är utsädet och andra insatsvaror. (2 880 hektar)
- För frukt och bär har målet nåtts när det gäller ansökta nivåer de senaste åren, det finns alltså ingen luft i det nuvarande målet. Vi bedömer en möjlig ökning av arealen med 20 procent till 2032. (840 hektar)

För djuren bedömer vi att en rimlig ökning är 10 procent, och grund för bedömningen är densamma som för spannmål. Insteget till ekologisk produktion är lägre för mjölk, får, nötkött och ägg än för gris och matfågel. (192 060 hektar)

Förslag ersättning för blommande åker och fältkant

Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning

- Ta bort uppdelningen i landskapselement (skiften mindre än 0,5 hektar) och icke-produktiva arealer (skiften större än 0,5 hektar).
- Lägg till villkor om att minsta skiftesstorlek är 0,1 hektar.
- Ta bort villkoret om att marken ska tas ur produktion från 1 januari stödåret.
- Ta bort villkoret som begränsar den andel av åkermarken som ersättningen kan sökas för.
- Justera villkoret som säger att skiftet ska sås med minst tre godkända örter till att skiftet ska bestå av minst tre godkända örter.
- Förtydliga villkoret som säger att skiftet ska blomma varje år.
- Inför en möjlighet att föra bort/skörda avslagen växtlighet på skiftet innan dess att skiftet får tas i produktion.
- Förbudet mot att använda växtskyddsmedel ska gälla från etablering till brytning. I dag gäller förbudet från 1 januari stödåret

Åtgärdens utformning

Stödets syfte

Syftet med ersättningen är att skapa livsmiljöer, födosöksmiljöer och spridningsmöjligheter för insekter, fåglar och däggdjur, vilket är särskilt viktigt i åkerdominerade landskap. Ersättningen bidrar därmed till att stärka odlingslandskapets ekosystemtjänster såsom pollinering, skadedjursreglering och kolinlagring.

Skötselvillkor

- Blommande åker och fältkant ska bestå av godkända pollen- och nektarrika örter.
- Växtligheten på blommande åker och fältkant får inte övergå till huvudgröda avsedd för produktion året efter.

Villkor om godkänd gröda, dvs. blomning, omfattning och godkända arter, samt datum för etablering, avslagning, brytning av växtligheten samt användning av växtskyddsmedel regleras i nationell författning.

Övriga villkor

- Ersättningen är ettårig.

Villkor för stödberättigande

- Jordbrukaren har tillgång till marken

- Den som söker ersättningen ska vara jordbrukare
- Marken är ägoslag åkermark

Ersättningsnivå

Kalkylen beräknas på ett genomsnitt av en ettårig och en flerårig fröblandning. I kalkylen ingår kostnader för:

- Harva, förbereda sådd och sådd
- Utsäde
- Produktionsbortfall (netto). Produktionsbortfallet ersätter för de 5 vanligaste grödorna i respektive stödområde
- Transaktionskostnad (rådgivning, information, geofoto)

Ersättningsnivå:

- Götalands södra slättbygder xx kronor per hektar
- Slättbygder utanför Götalands södra slättbygder och utanför kompensationsstödsområde xx kronor per hektar
- Kompensationsstödsområde xx kronor per hektar

Nuvarande ersättningsnivå i den strategiska planen

Ersättningsnivå varierar inom angivet intervall beroende på hur många lantbrukare som söker.

- Landskapselement i kompensationsstödsområde 212–282 euro per hektar
- Icke-produktiva arealer i kompensationsstödsområde 212–282 euro per hektar
- Landskapselement utanför kompensationsstödsområdet utanför Götalands södra slättbygder 325–434 euro per hektar
- Icke-produktiva arealer utanför kompensationsstödsområde utanför Götalands södra slättbygder 325–434 euro per hektar
- Landskapselement utanför kompensationsstödsområdet i Götalands södra slättbygder 596–729 euro per hektar
- Icke-produktiva arealer utanför kompensationsstödsområdet i Götalands södra slättbygder 596–729 euro per hektar

Omfattning per år

Nuvarande omfattning i den strategiska planen

- Götalands södra slättbygder (stödår 2027) 4 400 hektar
- Slättbygder utanför Götalands södra slättbygder och utanför kompensationsstödsområde (stödår 2027) 6 900 hektar

- Kompensationsstödsområde (stödår 2027) 1 700 hektar

Totalt 13 000 hektar

Förslag på omfattning i NRP-plan

- Götalands södra slättbygder 7 100 hektar
- Slättbygder utanför Götalands södra slättbygder och utanför kompensationsstödsområde 9 000 hektar
- Kompensationsstödsområde 2 400 hektar

Totalt 18 500 hektar

UTKAST

Förslag ersättning för skyddszoner mot vattenområden

Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning

- Ettårig ersättning.
- Möjligt att söka ersättningen i hela landet.
- Tre olika ersättningsnivåer i tre geografiska områden, för skyddszon mot vattenområde.
- Mer enhetlig bredd på skyddszon mot vattenområde.
- Förenklade villkor om växtlighet på skyddszonen.
- En skyddszon får inte anläggas på block med permanent gräsmark.

Åtgärdens utformning

Stödets syfte

En skyddszon mot vattenområde är en bevuxen zon vid åkerkanten utmed ett vattenområde.

Syftet med ersättningen är att minska ytavrinning, erosion och läckage av näringsämnen. Skyddszoner minskar även risken för att växtskyddsmedel hamnar i sjöar och vattendrag. Vid kraftig nederbörd eller snösmältning är risken för ytavrinning stor. Höst, vinter och vår är årstider då risken för ytavrinning är som störst. När det sker ytavrinning så kan partiklar med näringsämnen följa med vattnet och rinna ner i ett vattenområde där det kan bidra till övergödning. En skyddszon bromsar upp vattenflödet och kan öka infiltrationen, så att en mindre mängd partiklar och näringsämnen når vattenområdet.

Att minska fosforförluster från jordbruksmark är exempelvis viktigt för arbetet kopplat till Vattendirektivet², Havsmiljödirektivet³, miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning⁴ och för att klara internationella överenskommelser om minskad tillförsel av fosfor till Östersjön⁵.

Skötselvillkor

- Växtligheten på skyddszonen ska huvudsakligen bestå av vallgräs men vallbaljväxter, örter och smalbladiga gräs kan ingå.

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG av den 17 juni 2008 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolicens område (Ramdirektiv om en marin strategi)

⁴ <https://www.sverigesmiljomal.se/miljomalen/ingen-overgodning/>

⁵ Convention on the protection of the marine environment of the Baltic Sea area, samt [Helcom Nutrient Input reduction scheme](#)

- Vilka datum som gäller för etablering, putsning och brytning av växtligheten regleras i nationell författning.
- Det är inte tillåtet att gödsla eller sprida växtskyddsmedel på skyddszonen.

Övriga villkor

- En skyddszon mot vattenområde ska vara minst 6 meter bred och ska anläggas vid åkerkanten utmed ett vattenområde.
- Skog får inte förekomma mellan skyddszon mot vattenområde och vattenområdet. Spridda träd och buskar får förekomma.
- Ersättningen är ettårig.

Villkor för stödberättigande

- Jordbrukaren har tillgång till marken.
- Den som söker ersättningen är jordbrukare.
- Skyddszonen får inte anläggas på block med permanent gräsmark.

Ersättningsnivå

Ersättning lämnas för:

- Utsäde och arbete för att anlägga skyddszon.
- Skötsel i form av putsning.
- Uteblivna intäkter från skörd av huvudgrödor.

Ersättning lämnas för en 6 meter bred skyddszon. Skyddszonen får vara bredare men det ger inte högre ersättning.

Ersättningen för skyddszon mot vattenområde är differentierad med tre olika ersättningsnivåer i tre geografiska områden:

- Inom det nitratkänsliga området i Skåne och Hallands län
- Övriga nitratkänsliga området
- Övriga landet

Nuvarande ersättningsnivå i den strategiska planen

4 000 kronor per hektar

Omfattning per år

Nuvarande omfattning i den strategiska planen

9 900 hektar

Förslag på omfattning i NRP-plan

12 400 hektar

Förslag ersättning för skötsel av våtmarker och dammar

Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning

- Nytt område med högre nivå för markersättning införs

Åtgärdens utformning

Stödets syfte

Syftet med åtgärden är att upprätthålla en effektiv näringsretention i våtmarker och dammar. Syftet är också att bevara och förstärka biologisk mångfald genom att upprätthålla våtmarker som livsmiljö. Underhåll av anlagda och restaurerade våtmarker och dammar förstärker och upprätthåller deras funktion och hindrar dem från att växa igen. Detta bidrar till en förbättrad vattenkvalitet, ökad biologisk mångfald och flödesutjämning. Stödet bidrar därmed till att uppnå mål i direktiv 2000/60/EG (vattendirektivet). Det bidrar också till EU-gemensamma mål som rör biologisk mångfald, framför allt i artikel 11 i förordning (EU) 2024/1991 om restaurering av natur, men även direktiv 92/43/EEG (art- och habitatdirektivet) och 2009/147/EG (fågeldirektivet).

Skötselvillkor

Den som söker ersättning ska:

- underhålla dammvallar, brunnar och övriga anläggningar så att deras funktion består under hela åtagandeperioden
- ta bort vegetation som riskerar att försämra funktionen
- följa eventuella särskilda skötselvillkor som stödmyndigheten har beslutat för våtmarken eller dammen.

De särskilda skötselvillkor som stödmyndigheten kan besluta om regleras i nationell författning. Särskilda skötselvillkor behövs för att kunna anpassa skötseln till syftet med och de platsspecifika förhållandena för den enskilda våtmarken eller dammen.

Vilka åtgärder som är förbjudna att utföra på marker som ingår i ett åtagande regleras i nationell författning.

Övriga villkor

- Ersättningen är femårig.

Villkor för stödberättigande

- Jordbrukaren förfogar över marken.
- Våtmarken eller dammen ska vara godkänd av stödmyndigheten.

- Arealen ska fastställas av stödmyndigheten.
- Stödmottagaren åtar sig att följa villkoren för ersättningen i fem år.

Ersättningsnivå

Ersättning får lämnas för:

- Underhåll av dammvallar, brunnar och övriga anläggningar.
- Borttagning av vegetation som påverkar funktion negativt.
- Minskning av markvärde för åkermark som tas ur produktion.

Skötsel av våtmarker och dammar xx kronor per hektar.

Markersättning för åkermark som tas ur produktion,

- i hela landet utom i Götalands södra slättbygder, Götalands mellanbygder och Götalands slättbygder xx kronor per hektar
- i Götalands södra slättbygder xx kronor per hektar
- i Götalands mellanbygder och Götalands slättbygder xx kronor per hektar

Nuvarande ersättningsnivå i den strategiska planen

Skötsel av våtmarker och dammar 4 000 kronor per hektar

Markersättning i hela landet utom Götalands södra slättbygder 2 000 kronor per hektar åkermark

Markersättning i Götalands södra slättbygder 4 000 kronor per hektar åkermark

Omfattning per år

Nuvarande omfattning i den strategiska planen

Skötselersättningen 13 000 hektar stödår 2027 (omfattningen ökar under perioden)

Markersättning i hela landet utom Götalands södra slättbygder, åkermark 3 250 hektar stödår 2027 (omfattningen ökar under perioden)

Markersättning i Götalands södra slättbygder 1 950 hektar stödår 2027 (omfattningen ökar under perioden)

Förslag på omfattning i NRP-plan

Skötselersättningen 11 000 hektar

Markersättning i hela landet utom Götalands södra slättbygder, Götalands mellanbygder och Götalands slättbygder 1 300 hektar

Markersättning i Götalands södra slättbygder 600 hektar

Markersättning i Götalands mellanbygder och Götalands slättbygder 1 050 hektar

Förslag ersättning för skötsel av betesmarker och slätterängar

Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning

- Ersättningen blir ettårig i stället för femårig
- Igenväxning ska antingen hanteras genom att justera definitioner av jordbruksareal och markklasser eller som ett skötselvillkor i ersättningen. Lösning ej klar ännu.
- Skötselvillkor om att bete och slätter ska utföras så att det inte blir någon skadlig förnaansamling tas bort.
- Skötselvillkoret för slätterängar som säger att slåttern ska utföras på ett sätt så att växtmassan inte finfördelas tas bort
- Skötselvillkoret om att slätterängar med särskild skötsel ska fagas tas bort
- Samtliga förbudsvillkor tas bort, dvs. förbud mot gödsling, förbud mot att använda växtskyddsmedel, förbud mot insådd, förbud mot jordbearbetning, förbud att bedriva täktverksamhet, förbud mot åtgärder som riskerar att skada fornlämningar eller värdefulla landskapselement och förbud mot åtgärder som kan skada markens natur- och kulturvärden
- Särskilt skötselvillkor om förbud mot tillskottsutfodring tas bort för berörda markklasser
- Villkoret om att skogsbeten ska plockhuggas tas bort
- Det särskilda skötselvillkoret om slätterperiod på slätterängar med särskilda värden ändras till 1 juli-31 augusti
- Komplement för höhantering, som i dag kan sökas på slätterängar med särskilda värden, tas bort.
- Komplementet svårtillgänglig plats ska också kunna sökas för slätterängar med särskilda värden på öar utan fast landförbindelse

Anledningen till att skötselvillkor tas bort är att ersättningen på sikt ska vara fullt markuppföljningsbar.

Åtgärdens utformning

Stödets syfte

Syftet med ersättningen är att bevara semi-naturliga betesmarker och slätterängar genom att de sköts med extensivt bete eller genom avslagning och skörd. Det bidrar till att bibehålla landskapets karaktär samt de livsmiljötyper och arter som gynnas av skötsel med bete eller slätter. Syftet med ersättningen är också att bidra till en robust och hållbar livsmedelsproduktion samt ökad krisberedskap i livsmedelssystemet.

Beskrivning

Markklasser

Det är en stor variation i betesmarkernas och slåtterängarnas strukturer, artsammansättning och produktionsförmåga. Det beror bland annat på skillnader i berggrund, jordart, fuktighet, näringspåverkan, pH, träd- och buskskikt samt hur markerna har använts historiskt. I ersättningen delas betesmarker och slåtterängar därför in i olika markklasser. På vissa markklasser är det också möjligt att söka komplement för skötsel som går utöver skötseln med bete eller slåtter. Det finns sju markklasser i den här ersättningen:

- Betesmarker och slåtterängar med allmänna värden som är fastställda
- Betesmarker och slåtterängar utan fastställd markklass
- Betesmarker med särskilda värden
- Slåtterängar med särskilda värden
- Alvarbete
- Mosaikbete
- Skogsbete
- Gräsfattig mark

Definitioner av de olika markklasserna regleras i nationell författning.

Markklasserna kan inte överlappa varandra.

Komplement

För att förstärka värdena på slåtterängar med särskilda värden finns det ett komplement för manuell slåtter och ett för efterbete. Manuell slåtter kan sökas på slåtterängar där hävden är svår att genomföra utan manuella insatser eller där det finns naturvärden som kan ta skada av andra metoder än manuell slåtter. Det kan till exempel handla om stenbundna, trädrika, sluttande eller känsliga marker. Efterbete kan sökas på alla slåtterängar med särskilda värden och ger bättre möjligheter för fröer från ängsväxterna att etablera sig på grund av betesdjurens påverkan på grässvålen. Efterbete minskar också risken för förnaansamling och minskar därmed också risken för oönskad näringstillförsel.

För betesmarker och slåtterängar som är belägna på en ö utan fast landförbindelse eller i väglöst land är det möjligt att söka komplement för svårtillgängliga platser.

Tillåtna kombinationer av areal- och djurbaserade ersättningar regleras i nationell författning.

Skötselvillkor

- **Betesmark (alla markklasser):** Marken ska betas på ett sådant sätt att den har en tydlig betespåverkan efter betet.
- **Slåtteräng:** Marken ska slå och skörden föras bort.
- **Manuell slåtter:** Den som söker ersättning ska slå slåtterängen med lie, motormanuell minislåtterbalk eller andra motormanuella metoder
- **Efterbete:** Den som söker ersättning ska låta efterbeta slåtterängen efter att ången har slåtrats och skörden har förts bort.
- **Svårtillgänglig plats:** Låta beta eller slå och skörda den areal som stödmyndigheten har fastställt som svårtillgänglig.

Detaljer om skötselvillkor framgår av nationell lagstiftning

Övriga villkor

- Ersättningen är ettårig.

Villkor för stödberättigande

- Jordbrukaren eller markförvaltaren förfogar över marken.
- Marken är ägoslag betesmark.

Stödmyndigheten ska fastställa att:

Marken uppfyller definitionen för den aktuella markklassen. Detta gäller inte för betesmarker och slåtterängar med allmän skötsel som inte är fastställda.

Villkor för stödberättigande för komplement

Den som söker komplement måste ha sökt ersättningen för betesmarker och slåtterängar för den aktuella marken.

För efterbete och manuell slåtter gäller utöver detta följande krav:

Efterbete: Markklassen ska vara slåtterängar med särskilda värden.

Manuell slåtter: Markklass ska vara slåtterängar med särskilda värden som inte är möjliga att sköta med andra metoder än manuella eller att det finns naturvärden på slåtterängen som kan ta skada av andra metoder än manuell slåtter.

För svårtillgänglig plats gäller utöver detta följande krav:

Svårtillgängliga platser: Marken är någon av markklasserna betesmark med särskilda värden, slåtterängar med särskilda värden, skogsbete, alvarbete, mosaikbetesmark eller gräsfattiga marker. De ska uppfylla definitionen av svårtillgänglig plats som regleras i nationell författning.

Ersättningsnivå

Nuvarande ersättningsnivå i den strategiska planen

Betesmark och slåtteräng med allmänna värden 2 450 kronor per hektar*

Betesmark med särskilda värden 4 700 kronor per hektar*

Slåtteräng med särskilda värden 7 000 kronor per hektar

Alvarbete 1 800 kronor per hektar

Skogsbete 3 500 kronor per hektar

Mosaikbetesmark 2 700 kronor per hektar

Gräsfattig mark 2 700 kronor per hektar

Svårtillgängliga platser 2 000 kronor per hektar

Manuell slåtter 7 000 kronor per hektar

Efterbete 700 kronor per hektar

** Beslutad ändring av regeringen men ännu inte godkänd av EU-kommissionen.
Ersättningsnivån ska gälla 2027*

Omfattning per år

Nuvarande omfattning i den strategiska planen

Markklasser

- Betesmark och slåtteräng med allmänna värden 194 000 hektar
- Betesmark med särskilda värden 165 000 hektar stödår 2027 (omfattningen ökar under perioden)
- Slåtteräng med särskilda värden 6 700 hektar stödår 2027 (omfattningen ökar under perioden)
- Alvarbete 26 000 hektar stödår 2027 (omfattningen minskar under perioden)
- Skogsbete 12 000 hektar stödår 2027 (omfattningen minskar under perioden)
- Mosaikbetesmark 4 800 hektar stödår 2027 (omfattningen minskar under perioden)
- Gräsfattig mark 1 900 hektar stödår 2027 (omfattningen minskar under perioden)

Total areal: 410 400 hektar

Komplement

- Höhantering 800 hektar
- Svårtillgängliga platser 10 500 hektar
- Manuell slåtter 1 300 hektar

- Efterbete 2 500 hektar

Förslag på omfattning i NRP-plan

Markklasser

- Betesmark och slåtteräng med allmänna värden 214 000 hektar
- Betesmark med särskilda värden 155 000 hektar
- Slåtteräng med särskilda värden 6 500 hektar
- Alvarbete 26 000 hektar
- Skogsbete 14 000 hektar
- Mosaikbetesmark 6 000 hektar
- Gräsfattig mark 2 000 hektar

Total areal: 423 500 hektar

Komplement

- Svårtillgängliga platser 13 000 hektar
- Manuell slåtter 2 000 hektar
- Efterbete 3 000 hektar

Förslag ersättning för fåbodar

Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning

- Ersättningen blir ettårig i stället för femårig
- Kravet på fåbodplan tas bort
- Komplement för kompletterande fåbod och särskild skötsel av fåbodbete tas bort
- Ersättningen för fåbod differentieras så att de första 5 djurenheterna, dvs. 25 hektar fåbodbete, vid en godkänd fåbod ger högre ersättning än övriga djurenheter och hektar

Åtgärdens utformning

Stödets syfte

Syftet med miljöersättningen för fåbod är att bevara ett levande fåbodbruk som förstärker och bibehåller landskapets karaktär samt de livsmiljötyper och arter som gynnas av skötseln. Ett levande fåbodbruk bidrar till möjligheten att föra vidare hantverk och traditioner kring skötsel av djur och kunskap om extensivt brukande av marker till kommande generationer, vilket bidrar till bättre förutsättningar för en robust och hållbar livsmedelsproduktion i områden med relativt låg andel jordbruksmark.

Beskrivning

Varje fåbod är knuten till en eller flera hemgårdar där huvuddelen av jordbruksproduktionen sker. Jordbruksbyggnaderna finns vid hemgården. Djuren är större delen av året på hemgården och flyttas till fåboden för sommarbete.

Ersättningen ges för att bevara den extensivt brukade och betespräglade miljön i och omkring fåboden.

Fåbodbrukaren kan få ersättning för:

Fåbod i bruk: Stödmyndigheten fastställer de fåbodar som berättigar till ersättning för fåbod i bruk. Villkor för fåbod i bruk regleras i nationell författning.

Ersättning för fåbodbete: Ersättning för den areal som djuren betar. Villkor för fåbodbete regleras i nationell författning.

Skötselvillkor

Den som söker ersättning ska

- Låta beta marken vid fåboden under fåbodperioden. Fåbodbetet kan vara fritt bete eller bete i storhägna på öppen fåbodvall eller fåbodskog.
- Följa de särskilda skötselvillkor som stödmyndigheten har fastställt.

Detaljer om skötselvillkor och förbjudna åtgärder på fåbodbetet regleras i nationell lagstiftning.

Övriga villkor

- Ersättningen är ettårig.

Villkor för stödberättigande

- Fåbodbrukare som förfogar över fåboden med tillhörande betesrätt.
- Marken är av ägoslaget betesmark.
- Lägsta tillåtna ersättning för fåbod är en godkänd fåbod i bruk med minst 6 hektar sammanhängande fåbodbete per fåbod.
- Fåboden ska vara godkänd av stödmyndigheten.

Ersättningsnivå

Ersättning lämnas för

- Fåbod i bruk: kostnader för transport av djuren från hemgården till fåboden och resor för tillsyn av djuren under betesperioden.
- Fåbodbete: extra kostnader för djurtillsyn som beror på att djuren hålls långt ifrån hemgården och för det inkomstbortfall som uppstår till följd av en lägre tillväxt på djuren jämfört med om de hade betat på betesvall samt kostnader för särskilda villkor. Ersättningen per hektar är högre för den areal som är upp till 25 hektar och lägre för den areal som överstiger 25 hektar.

Ersättningsnivåer

- Fåbod i bruk xx kronor per fåbod i bruk (motsvarar xx kronor per hektar)
- Fåbodbete
 - ≤ 25 hektar fåbodbete xx kronor per hektar
 - > 25 hektar fåbodbete xx kronor per hektar

Nuvarande ersättningsnivå i den strategiska planen

- Fåbod i bruk
 - Huvudfåbod 3 333 kronor per hektar, där en fåbod i bruk består av 6 hektar, dvs. 20 000 kronor/fåbod och år
 - Kompletterande fåbod 500 kronor per hektar, där en kompletterande fåbod består av 6 hektar, dvs. 3 000 kronor/fåbod och år
- Fåbodbete 1 000 kronor per hektar
- Komplement särskild skötsel av fåbodbete 1 200 kronor per hektar

Omfattning per år

Nuvarande omfattning i den strategiska planen

- Fäbod i bruk
 - Huvudfäbod 1 290 hektar (215 fäbodar i bruk)
 - Kompletterande fäbod 24 hektar (4 kompletterande fäbodar)
- Fäbodbete 15 100 hektar
- Komplement särskild skötsel av fäbodbete 260 hektar

Förslag på omfattning i NRP-plan

- Fäbod i bruk 1 260 hektar (210 fäbodar i bruk)
- Fäbodbete 15 100 hektar

Förslag ersättning för hotade husdjursraser

Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning

- Ettårig ersättning istället för flerårig
- Stryka villkor om att besättningar med får ska vara anslutna till Maedi-Visna-programmet
- Harmonisera ålderskravet på stödberättigat djur för får, get och gris
- Förtydliga och harmonisera villkor för nötkreatur, gris, får och get vad gäller att "sätta i avel" och "betäcka eller inseminera"
- Stryka villkor om att sätta i avel för fjäderfä
- Stryka villkor om att betäcka hondjur med handjur av samma ras för fjäderfä
- Bredda syftet med ersättningen
- Inkludera rasen Svensk kullig boskap (SKB) i ersättningen

Åtgärdens utformning

Stödets syfte

Syftet med ersättningen är att främja ett hållbart nyttjande och bevarande av hotade husdjursraser för att säkra den genetiska mångfalden och bevara ett levande kulturarv. Ersättningen syftar också till att stärka jordbrukets motståndskraft.

De raser som ska stödjas är de husdjursraser som Sverige har tagit på sig ett särskilt bevarandeansvar för och som har en hotstatus. Utan ersättning riskerar flera husdjursraser att helt dö ut. Djurslag som omfattas av ersättningen är nötkreatur, får, get, gris och fjäderfä.

Hotade husdjursraser är viktiga att bevara för att upprätthålla den genetiska variationen bland domesticerade djur. Med anledning av det geopolitiska läget, klimatförändringar och djursjukdomar är egenskaper hos våra hotade husdjursraser viktiga för vår inhemska livsmedelsproduktion i händelse av kris eller ytterst krig.

Skötselvillkor

Nötkreatur, gris, får och get

- Djur ska hållas så att varje enskilt djur går att identifiera.
- Djur ska få en avkomma eller sättas i avel.
- Hondjur ska betäckas eller insemineras med handjur av samma ras.

Fjäderfä

- Den som söker ersättning ska ha ett genbankskontrakt med ett kopplat genbanksnummer.

- Djur ska hållas i enlighet med genbankskontraktet.

Övriga villkor

De djurslag som omfattas av ersättningen är nötkreatur, får, get, gris och fjäderfä. Vilka raser som är stödberättigande och vad som räknas som renrasigt djur regleras i nationell författning.

Ersättningen är ettårig.

Villkor för stödberättigande

- Den som söker ersättning ska ange minst en registrerad anläggning.
- Den som söker ersättning ska hålla minst ett renrasigt djur av de raser som regleras i nationell författning.
- Får, get och gris ska vara födda senast året innan ansökan.
- Nötkreatur ska vid ansökan vara äldre än 6 månader och registrerade i centrala nötkreatursregistret, CDB.
- Fjäderfä ska ingå i en av aktuell förening godkänd genbank. Den aktuella föreningen ska vara godkänd av Jordbruksverket.

Ersättningsnivå

Ersättningen för hotade husdjursraser har beräknats genom att jämföra intäkter och kostnader för hotade husdjursraser med produktionsraser.

Nuvarande ersättningsnivå i den strategiska planen

Nötkreatur 2 000 kronor per djurenhet (2 000 kronor per djur)

Gris 2 050 kronor per djurenhet (1 050 kronor per djur)

Får 1 450 kronor per djurenhet (290 kronor per djur)

Get 1 450 kronor per djurenhet (290 kronor per djur)

Fjäderfä 2 000 kronor per genbank

Omfattning per år

Nuvarande omfattning i den strategiska planen

Nötkreatur 3 400 djurenheter (motsvarar 3 400 djur)

Gris 100 djurenheter (motsvarar 50 djur)

Får och getter 3 000 djurenheter (motsvarar 600 djur)

Fjäderfä 1 300 genbanker stödår 2027 (omfattning ökar under perioden)

Förslag på omfattning i NRP-plan

Nötkreatur 5 000 djurenheter (motsvarar 5 000 djur)

Gris 150 djurenheter (motsvarar 75 djur)

Får 3 200 djurenheter (motsvarar 640 djur)

Get 450 djurenheter (motsvarar 3 400 djur)

Fjäderfä 600 genbanker

UTKAST

Förslag djurvälståndersättning för får

Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning

- Stryka villkor om att hålla minst ett får under hela ansökningsåret
- Stryka villkor om foderinventering
- Stryka villkor om dokumentering av mottagningsrutiner
- Omformulera villkor om klippning

Åtgärdens utformning

Stödets syfte

Syftet med ersättningen är att förbättra och upprätthålla god djurvälstånd hos får som primärt hålls för livsmedelsproduktion. Detta ska ske genom produktionsplanering som möjliggör uppföljning av djurens välbefinnande och underlättar gruppering av djur med likartade behov samt planering av åtgärder som klippning och slakt. Foderanalys och foderstatsberäkning är viktigt för att säkerställa att djuren får rätt mängd energi, protein, mineraler och vitaminer, särskilt under den långa stallperioden. Hullbedömning vid strategiskt valda tidpunkter gör det möjligt att identifiera djur som kräver justerade utfodringsåtgärder. Klippning, inklusive hygienklippning vid behov, förbättrar djurens termoreglering, hygien och möjligheten till hälsokontroll. Träckprovtagning är viktig för att kunna genomföra behovsanpassad parasitbekämpning och bidrar till friska djur samt minskad användning av läkemedel.

Skötselvillkor

- Hålla får enligt ansökan under hållandetiden.
- Upprätta en produktionsplan som minst innehåller avelsplanering, mottagningsrutiner, klippning, hullbedömning, lamning, betesplanering, avvänjning/könsgruppering och slakt/försäljning.
- Låta göra foderanalys.
- Göra foderstatsberäkning.
- Göra hullbedömning.
- Klippa fåren två gånger per år där en av klippningarna kan vara en hygienklippning.
- Låta göra träckprovtagning.

Övriga villkor

- Ersättningen är ettårig.

Villkor för stödberättigande

- Den som söker ersättning måste ha minst en djurenhet i sin ansökan om åtagande.
- Den som söker ersättning ska ange minst en registrerad anläggning.
- Den som söker ska inte ha djurförbud för den djurart som ersättningen avser.
- Djur som ger rätt till ersättning är får som används i avel eller är äldre än ett år.

Ersättningsnivå

Ersättningen för får är beräknad på de kostnader som uppstår för att genomföra villkoren. Kostnaderna består av den extra arbetstid som krävs för att genomföra villkoren, kostnader för köpt rådgivning, kostnader för en extern fårklippare, kostnader för träckprov och kostnader för analyser utförda av ett ackrediterat laboratorium.

Nuvarande ersättningsnivå i den strategiska planen

1 750 kronor per djurenhet (350 kronor per djur)

Omfattning per år**Nuvarande omfattning i den strategiska planen**

30 000 djurenheter (motsvarar 6 000 djur)

Förslag på omfattning i NRP-plan

28 000 djurenheter (motsvarar 5 600 djur)

Förslag djurvälståndersättning för mjölkkor

Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning

- Stryka villkor om att hålla minst ett hondjur av nötkreatur för mjölkproduktion från sista ansökningsdag till årets slut

Åtgärdens utformning

Stödets syfte

Förbättrad klövhälsa

Syftet med åtgärden är att förbättra djurvälstånd hos djur som primärt hålls för livsmedelsproduktion. Detta ska ske genom ökat antal klövverkningar per år, rutiner för kontroll, bedömning och uppföljning av kornas klövar samt vid behov, behandling av klövsjukdomar. Ökad klövvård ger en bättre klövhälsa och förhöjd djurvälstånd. Klövhälsan är en av de viktigaste parametrarna för djurvälstånd och har stor betydelse för kornas hälsa, fertilitet och allmänna välmående. Därför är god skötsel av djurens klövar en betydelsefull åtgärd för att ge en god omvårdnad av kor som hålls för mjölkproduktion.

Regelbunden besiktning och verkning av klövar ger underlag för direkta åtgärder men också information om besättningsens generella klövhälsostatus. I samband med verkningen ska en klövhälsoplan upprättas där åtgärderna specificeras.

Förebyggande arbete är viktigt för att undvika problem och skapa god djurhälsa. Genom regelbundna besiktnings av klövarnas hälsa kan resultatet av dessa åtgärder utvärderas och planen anpassas. Klövvård innebär förutom verkning av klövarna, att en certifierad klövvårdare gör en bedömning av klövhälsan och ger råd om hur klövhälsan kan förbättras. Klövvårdaren ska också kunna ställa rätt sjukdomsdiagnos och göra rätt behandling respektive efterbehandling.

Hålla mjölkkor på bete

Syftet med åtgärden är att bibehålla djurvälstånd hos djur som primärt hålls för livsmedelsproduktion samt kompensera för inkomstbortfall och kostnader som betesgång kan medföra. Att hålla djuren på bete regleras i djurskyddsförordningen (2019:66) där det framgår att nötkreatur som hålls för mjölkproduktion och som är äldre än sex månader ska hållas på bete sommartid. Bete är inte bara viktigt ur djurskyddssynpunkt utan även ur ett samhällsperspektiv då det bidrar till friska djur. Genom att upprätthålla en god djurvälstånd och djurhälsa kan en fortsatt låg användning av antibiotika säkerställas vilket bidrar till att bekämpa antibiotikaresistens.

Skötselvillkor

Följande villkor gäller för förbättrad klövhälsa

- Besiktiga och vid behov verka djurens samtliga klövar minst två gånger under ansökningsåret.
- Dokumentera verkningarna i en klövhälsorapport.
- Upprätta en klövhälsoplan.

Följande villkor gäller för att hålla mjölkkor på bete

- Hålla hondjur av nötkreatur för mjölkproduktion på bete enligt djurskyddsförordningen (2019:66).
- Dokumentera betesgången.

Övriga villkor

- Ersättningen är ettårig.

Villkor för stödberättigande

- Den som söker ersättning ska ange minst en registrerad anläggning.
- Den som söker ska inte ha djurförbud för den djurart som ersättningen avser.
- Djur som är över 24 månader vid sista ansökningsdag är stödberättigande.

Ersättningsnivå

Ersättning lämnas för:

- Utgifter för besiktning, verkning och registrering utförd av klövvårdare
- Utgifter för eget arbete
- Inkomstbortfall och ökade kostnader vid betesgång enligt djurskyddsförordningen (2019:66)

Nuvarande ersättningsnivå i den strategiska planen

Beslutad ändring av regeringen men ännu inte godkänd av EU-kommissionen

Förbättrad klövhälsa 300 kronor per djurenhet

Hålla mjölkkor på bete 1 000 kronor per djurenhet

Omfattning per år

Nuvarande omfattning i den strategiska planen

Beslutad ändring av regeringen men ännu inte godkänd av EU-kommissionen

Omfattning förbättrad klövhälsa 210 000 djurenheter (motsvarar 210 000 djur)

Omfattning hålla mjölkkor på bete 210 000 djurenheter (motsvarar 210 000 djur)

Förslag på omfattning i NRP-plan

Omfattning förbättrad klövhälsa 210 000 djurenheter (motsvarar 210 000 djur)

Omfattning hålla mjölkkor på bete 230 000 djurenheter (motsvarar 230 000 djur)

UTKAST

Förslag djurvälståndersättning för suggor

Ändringar jämfört med nuvarande stödutformning

- Stryka villkor om att hålla en suga eller betäckt gylta i planerad produktion under året som ansökan gäller
- Stryka villkor om daglig foderuppföljning

Åtgärdens utformning

Stödets syfte

Syftet med ersättningen är att förbättra och upprätthålla god djurvälstånd hos suggor som primärt hålls för livsmedelsproduktion. Detta ska ske genom produktionsplanering som möjliggör uppföljning av djurens välbefinnande och bidrar till att åtgärder utförs i rätt tid. Produktionsplaneringen ska därför omfatta en serie av åtgärder inom några centrala områden där det framgår hur och när olika avdelningar ska nyttjas. Genom strukturerad produktionsplanering kan flyttar och omgrupperingar begränsas och genomföras skonsamt, vilket minskar stress, aggression och skador. Tydliga och besättningsanpassade utfodringsrutiner är avgörande för att hålla suggorna i ett jämnt och gott hull. Regelbunden analys av foder, vatten och strömaterial säkerställer god näringskvalitet, hygien och möjlighet till naturliga beteenden, exempelvis bobyggnad. Hullbedömning på individnivå vid strategiska tillfällen under gräsningscykeln är ett effektivt verktyg för att tidigt upptäcka brister och förebygga stressrelaterade problem. Sammantaget bidrar åtgärderna till friskare djur, minskat behov av antibiotika och en djurhållning som motsvarar samhällets krav på god djurvälstånd.

Skötselvillkor

- Upprätta en produktionsplan som minst innehåller ett djurflödesschema, en stallplan samt skötselrutiner.
- Låta göra analyser på antingen foder, vatten eller strömaterial.
- Göra hullbedömning.
- Göra produktionsuppföljning.

Övriga villkor

- Ersättningen är ettårig.

Villkor för stödberättigande

- Den som söker ersättning ska ange minst en registrerad anläggning
- Den som söker ska inte ha djurförbud för den djurart som ersättningen avser
- Djur som ger rätt till ersättning är suggor och betäckta gyltor

Ersättningsnivå

Ersättningen för suggor är beräknad på de kostnader som uppstår för att genomföra villkoren. Kostnaderna består av den extra arbetstid som krävs för att genomföra villkoren och kostnader för analyser utförda av ett ackrediterat laboratorium.

Nuvarande ersättningsnivå i den strategiska planen

2 100 kronor per djurenhet (1 050 kronor per djur)

Omfattning per år

Nuvarande omfattning i den strategiska planen

56 000 djurenheter (motsvarar 28 000 djur)

Förslag på omfattning i NRP-plan

50 000 djurenheter (motsvarar 25 000 djur)

Förslag investeringsstöd för stallar och andra byggnader för djurhållning

Stödets syfte

Syftet med investeringsstödet är att förbättra konkurrenskraften för jordbruksföretag i hela Sverige. Investeringar som ökar produktiviteten och lönsamheten i jordbruksverksamheten genom modernisering och effektivisering av driften ska stödjas. Åtgärden ska bidra till att uppfylla livsmedelsstrategins mål och prioriteringar och till en produktion som är långsiktigt hållbar.

Med hjälp av stödet och de investeringar som genomförs kan företaget exempelvis modernisera, förbättra, effektivisera, diversifiera, automatisera och digitalisera sin verksamhet. Detta kan i sin tur frigöra resurser för att ytterligare utveckla och stärka verksamheten. Stödet kan också bidra till att företaget testat ny teknik, nya produktionsmetoder och prövat nya affärsmöjligheter.

Behovet av att stödja investeringar grundar sig i att lönsamheten generellt sett är låg inom jordbruket i förhållande till andra branscher.

Vad vi betalar för

- Byggnader och anläggningar inklusive fasta inventarier

Villkor

- Stöd ges till företag som bedriver jordbruksverksamhet
- Stöd kan även lämnas till företag som genomför investeringar i mark och byggnader (med tillhörande utrustning) som används i en jordbruksverksamhet. (Detta är ett önskemål från Sverige)

(ytterligare villkor kommer tillkomma i föreskrift och förordning)

Betydande/större ändringar?

- Enbart stöd enligt förenklade kostnadsalternativ (FKA)
- Separata stöd i stället för delåtgärder inom investeringsstöd för ökad konkurrenskraft

Förslag investeringsstöd för utrustning till betande djur

Stödets syfte

Syftet med investeringsstödet till utrustning för betande djur är att effektivisera betesdriften och att öka lönsamheten hos företag med betande djur. Med hjälp av stödet och de investeringar som genomförs får företag bra förutsättningar att modernisera och effektivisera betesdriften. Det leder till minskad arbetsinsats och förbättrar både djurvälståndet och arbetsmiljön. Stödet ska öka lönsamheten för företag med djurproduktion, främja hållbar markanvändning och bidra till att fler betesmarker tas i bruk i Sverige.

Stödet ska också leda till att bevara och förstärka hävdgynnad biologisk mångfald och synliggöra kulturmiljöer och därmed öka variationen i odlingslandskapet. Ett variationsrikt odlingslandskap med hävdade betesmarker, slåtterängar och landskapselement skapar förutsättningar för att bevara vilda djur och växter. Markerna behöver skötas med bete och slåtter för att bevara och utveckla sina biologiska och kulturhistoriska värden samt för att förstärka variationen av livsmiljöer i landskapet.

Vad vi betalar för

Stöd får lämnas för följande typer av investeringar

- Solpaneler med batteri för att driva elstängsel, vatten och foder
- Vattentillgång exempelvis vattenbehållare, vattenpump, uppvärmda vattenkoppar och rörledning
- Tillsyn exempelvis drönare, GPS utrustning för avläsning av digitala märken
- Fångstgrindar till drivgångar och hanteringsanläggning
- Stängsel vid betesmarker
- Virtuella stängsel
- Djurvagnar för transport
- Mobila stall avsedda för betande djur

Villkor

- Stöd ges till de jordbruksföretag som håller betesdjur (nöt, får och get.)
- (ytterligare villkor kommer tillkomma i föreskrift och förordning)

Stödmottagare

Stödmottagare är jordbrukare (jordbrukss- trädgårds och rennäringföretag) och skogsägare

Betydande/större ändringar?

- Enbart stöd enligt förenklade kostnadsalternativ (FKA)
- Helt nytt stöd till en prioriterad målgrupp
- Stöd till utrustning för betesdjur är en ny inriktning jämfört med strategisk plan

Förslag investeringsstöd för torkning och lagring

Stödets syfte

Syftet med stödet är att öka lönsamheten, minska förluster och förbättra kvaliteten av producerade råvaror. Stödet ska därmed stärka företagarnas möjlighet att tillvara ta sin skördade råvara inför försäljning, förädling eller som eget djurfoder. En ökad lagringskapacitet hos svenska lantbrukare bidrar till en ökad robusthet.

Vad vi betalar för

- Byggnader och anläggningar inklusive fasta inventarier

Villkor

- Stöd ges till företag som bedriver jordbruksverksamhet (jordbruksföretag, trädgårdsföretag)
- Stöd kan även lämnas till företag som genomför investeringar i mark och byggnader (med tillhörande utrustning) som används i en jordbruksverksamhet.

(ytterligare villkor kommer tillkomma i föreskrift och förordning)

Betydande/större ändringar?

- Stöd enligt förenklade kostnadsalternativ (FKA)
- Separata stöd i stället för delåtgärder inom investeringsstöd för ökad konkurrenskraft

Förslag investeringsstöd till rennäringen

Stödets syfte

Syftet med investeringsstödet är att stärka konkurrenskraften i rennäringens företag. Stödet ska också förbättra företagens robusthet och motståndskraft genom att stödja investeringar som ökar produktiviteten och lönsamheten i verksamheter. Med hjälp av stödet och de investeringar som genomförs kan företaget exempelvis modernisera, förbättra, effektivisera, diversifiera, automatisera och digitalisera sin verksamhet.

Vad vi betalar för

- Byggnader och anläggningar inklusive fasta inventarier
- Mobila anläggningar
- Lösa inventarier

Villkor

- Stöd ges till företag som bedriver jordbruksverksamhet (rennäringens företag)

(ytterligare villkor kommer tillkomma i föreskrift och förordning)

Stödmottagare

- Stödmottagare är jordbrukare (jordbrukss- trädgårds och rennäringens företag) och skogsägare. (vi utreder om Samebyar kan vara stödmottagare även i NRP)

Betydande/större ändringar?

- Stöd enligt förenklade kostnadsalternativ (FKA)
- Separata stöd i stället för delåtgärder inom investeringsstöd för ökad konkurrenskraft
- Utökade stödmöjligheter till investeringar i drönare och mobila renvaktarstugor vilka inte tidigare kunnat få stöd
- Borttagen stödmöjlighet till investering i ombyggnation av renvaktarstugor vilket man tidigare kunnat få stöd för

Förslag investeringsstöd till trädgårdsnäringen

Stödets syfte

Syftet med investeringsstöd till trädgårdsföretag är att stärka företagens konkurrenskraft och lönsamhet i hela landet, att bidra till att produktionen är robust, långsiktigt hållbar och att produktionens påverkan på miljö och klimat successivt minskar. Åtgärden ska bidra till att uppfylla livsmedelsstrategins mål och prioriteringar, bland annat en långsiktigt hållbar och ökande produktion vilket ska bidra till en tryggad livsmedelsproduktion.

Till detta kommer att Sveriges livsmedelsberedskap behöver stärkas för att möta det förändrade omvärldsläget. Men, utvecklingen i produktionen av frukt bär och grönsaker har under de senaste 30 åren gått i motsatt riktning, den koncentreras allt mer till södra Sverige.

Behovet av att stödja investeringar grundar sig i att lönsamheten generellt sett är låg inom trädgårdsnäringen i förhållande till andra branscher. Konkurrenskraften, lönsamheten och produktiviteten har utvecklats svagt under de senaste tio åren jämfört med näringslivet som helhet och avkastningen på eget kapital har minskat successivt. I trädgårdsnäringen finns såväl tämligen nya företag som växer och utvecklas som företag som drivs av äldre företagare. De utmaningar som finns i samband med generationsskiftet kan skapa problem för den generation som ska ta över företagen. Det finns därför en risk att erfarenhet och kunskaper hos den generation som ska ta över företaget går förlorade på grund av att företaget inte lever vidare. Detta motiverar ett speciellt fokus på företag som genomgår ett generationsskifte.

Utan eller med låg lönsamhet genererar företagen inte tillräckligt med eget kapital för att kunna återinvestera och därigenom växa och utvecklas. Utan lönsamhet får företagen också en vikande förmåga att genomföra investeringar genom en ökad belåningsgrad. Investeringsstaket riskerar därmed att inte bli tillräcklig för att kunna bibehålla eller öka produktionsvolymerna. En bristande lönsamhet i trädgårdsföretagen innebär också att det ekonomiska resultatet inte räcker för att företagaren ska kunna ta ut en marknadsmässig ersättning för eget arbete vilket påverkar intresset för att ta över företag eller starta nya.

Jordbrukssektorn har en negativ påverkan på flera miljömål. Miljöbelastningen från odling, lagring och efterskördhantering av frukt och grönsaker behöver således minska.

Vad vi betalar för

Stöd får lämnas för följande typer av investeringar i frukt, bär, grönsaker, potatis, samt blommor och plantor:

- Ny- och tillbyggnation av växthus

- Ombyggnation av växthus
- Nybyggnation av odlingstunnel
- Ny- och tillbyggnad av odlingslokaler
- Ombyggnation av odlingslokaler
- Ny- och tillbyggnad av byggnad avsedd för lagring och efterskördhantering
- Ombyggnation av byggnad för lagring och efterskördhantering
- Ombyggnation av byggnad till kyllager eller CA/ULO-lager
- Frukträd inklusive spaljeer och droppbevattning
- Utrustning för droppbevattning av odling av frukt, bär, grönsaker samt blommor och plantor
- Utrustning för efterskördhantering
- Utrustning för kompostering eller biokolstillverkning av överblivet växtmaterial/växtavfall
- Utrustning som begränsar frostsador i fruktodlingar och frilandsodlingar av grönsaker samt blommor och plantor.
- Maskiner för sådd, plantering och skörd av frilandsgrönsaker, samt blommor och plantor.
- Utrustning för ogräskontroll, växtskydd och spridning av växtnäring

Villkor

- Stöd ges till företag som bedriver trädgårdsverksamhet och företag som odlar potatis.
- Odlingstunnlar ska vara av komposterbart material

(ytterligare villkor kommer tillkomma i föreskrift och förordning)

Stödmottagare

Stödmottagare är trädgårdsföretag och företag som odlar potatis.

Betydande/större ändringar?

- Ett nytt stöd skapas som består av en sammanslagning av den del inom investeringsstöd för ökad konkurrenskraft som gick till växthus och odlingstunnlar och den del av stöd till PO som gått till stöd för investeringar som placerats hos enskilda medlemmar.
- Målgruppen utökas, jämfört med nuvarande stöd till PO, till att omfatta alla trädgårdsföretag och inte enbart de som är anslutna till en PO
- Stöd enligt förenklade kostnadsalternativ (FKA)
- Villkor om att stöd inte får ges för potatis samt blommor och plantor tas bort

- Ett villkor om att odlingstunnlar ska bestå av komposterbart material har lagts till.
- Investeringar finansierade inom PO-stödet som kunnat placeras i enskilda medlemsföretag men som nu har tagits bort är:
 - Dränering av mark för odling av frukt, bär och frilandsgrönsaker
 - Utrustning för rening av dräneringsvatten
 - Väderstation
 - Nybyggnation av bevattningsdamm med tillhörande utrustning
 - Hagelnät

Förslag investeringsstöd för bevattningsdammar

Stödets syfte

Investeringar i bevattningsdammar ska begränsa effekterna av och anpassa jordbruket till ett förändrat klimat. Antalet dagar med låg markfuktighet i Sverige har ökat, och ökningen förväntas fortsätta trots en ökad nederbörd. Lättare jordar, exempelvis sandjordar, har små möjligheter att lagra vatten. Genom att samla upp vatten i ett magasin under perioder då tillgången till vatten är god kan det användas för bevattning när tillgången till vatten är begränsad. På så sätt kan livsmedelsproduktion bibehållas eller öka.

Med bevattningsdammar undviker man att ta ut från vattendrag under perioder med lågt vattenflöde. Bevattningsdammar kan även ha andra positiva effekter för miljön och den biologiska mångfalden, exempelvis genom att återföra växtnäring från vattendraget till grödan, ge möjlighet för vilda djur att dricka och tillföra värdefulla livsmiljöer i områden med få öppna vattenytor.

Vad vi betalar för

Stödberättigande utgifter

- Anläggningar inklusive fasta inventarier
- Material
- Köp av tjänst/eget arbete

Villkor

- Stöd ges till företag som bedriver jordbruksverksamhet [1]
- Den sökande ska äga marken på vilken investeringen genomförs, eller ha tillstånd av markägaren för att genomföra investeringen.

[1] Vattenbruk ska inte räknas som jordbruksverksamhet.

(ytterligare villkor kommer tillkomma i föreskrift och förordning)

Målgrupp

Inga förändringar för målgruppen har gjorts jämfört med Strategisk plan

Betydande/större ändringar?

- Stödet ges med enhetskostnad som baseras på dammens vattenvolym
- Omformulerat ”...Genom att samla upp vatten i ett magasin vintertid...” till ”Genom att samla upp vatten i ett magasin under period med vattenöverskott...”.
- Sänkt stödgräns

Det finns ingen anledning att förbjuda insamling av vattenöverskott utanför vintertid så länge som det inryms inom det tillstånd, eller anmälan, som gjorts för vattenverksamhet.

UTKAST

Förslag investeringsstöd för täckdiken och kalkfilter

Stödets syfte

Täckdikning

Investeringsstøket i tækdikning är idag för låg för att bibehålla eller öka markens produktionsförmåga. Med hjälp av stødet och de investeringar som genomförs förbättras dräneringen av jordbruksmark. En väl fungerande dränering ökar produktionen på fältet och är en bra åtgärd för miljön. Täckdikning bidrar till att en stark gröda som utnyttjar insatsmedlen bättre och som förbättrar grödans möjlighet att klara en torrperiod. Marken torkar upp snabbare och jämnare på våren och efter regn vilket innebär att vårbruken kan påbörjas tidigare. Torrare jord får en stabilare struktur med bättre förmåga att bära tunga maskiner utan att riskera markpackningsskador. Genom bättre infiltration och markstruktur minskar risken för ytavrinning och fosforförluster.

Täckdikning med kalkfilter

När tækdikning genomförs på lerjordar går det att tækdika och samtidigt anlägga kalkfilterdiken. Vid anläggning av kalkfilterdiken blandas strukturkalk in i jorden vid återfyllning av tækdiken. Syftet med åtgärden är att minska risken för fosforförluster till omgivande vattendrag och att öka infiltrationskapaciteten. Stødet bidrar därmed till att förbättra vattenkvaliteten i sjöar, vattendrag och hav.

Reglerbar dränering

Investering i reglerbar dräneringsbrunn syftar till att reglera grundvattennivån på fältet. Det innebär att dräneringen kan anpassas efter behov eftersom brunnen kan användas för att dämna när behovet av dränering är litet. Det innebär att grödorna kan nyttja mer vatten vilket leder till en större odlingssäkerhet och ett ökat kväveutnyttjande. En minskad avrinning minskar även kväveförluster. Reglerbar dränering kan även användas för att motverka negativa effekter vid dränering av sura sulfatjordar, så som att minska risk för frigörande av vissa tungmetaller.

Vad vi betalar för

- Anläggningar inklusive fasta inventarier
- Material
- Köp av tjänst/eget arbete

Villkor

- Stød ges till företag som bedriver jordbruksverksamhet
- Stød kan även lämnas till företag som genomför investeringar i mark som används i en jordbruksverksamhet.

- Den sökande ska äga marken på vilken investeringen genomförs, eller ha tillstånd av markägaren för att genomföra investeringen.
- Stöd ges till insatser som genomförs på åkermark
- För stöd till kalkfilter lämnas stöd endast för åkermark med lerjord. Med lerjord menas en jord med en lerhalt på över 15 procent.
- Stöd ges till reglerbar dränning om reglerbrunn installeras i befintligt eller nytt täckdikessystem på åkermark

(ytterligare villkor kommer tillkomma i föreskrift och förordning)

Betydande/större ändringar?

- Täckdikning och täckdikning med kalkfilter samt reglerbar dränning slås ihop till ett gemensamt stöd
- Stöd för energiskog lyfts ut från åtgärden stöd för täckdikning
- Ersättning ges genom förenklade kostnadsalternativ

Förslag stöd till producentorganisationer; forskning och utveckling

Stödets syfte

Huvudsyftet med PO-stödet är att genom att koncentrera utbudet och stärka producentledets förhandlingsposition på marknaden öka odlarnas konkurrenskraft och lönsamhet. PO är sålunda inte ett syfte i sig utan ett verktyg för att skapa förutsättningar för att förbättra odlarnas konkurrenskraft och lönsamhet. En ökad konkurrenskraft och lönsamhet är starkt bidragande faktorer till ökad sysselsättning och tillväxt på landsbygden, stärkt beredskap mot allvarliga kriser och en hållbar utveckling i hela landet. Det bidrar också till Livsmedelsstrategins målsättning att den svenska produktionen av livsmedel ska öka.

I Sverige är handeln, 30 år efter stödets tillkomst, ännu mer koncentrerad, med ett fåtal stora grossister som, var och en för sig och tillsammans, har en mycket stor marknadsandel. Genom att samordna utbudet mot de stora grossisterna stärks odlarnas förhandlingsposition. För många små och medelstora odlare är samverkan helt nödvändigt för att överhuvudtaget kunna sälja sina produkter till stora köpare då det skulle bli alltför tidskrävande och komplext att kontakta ett stort antal små leverantörer för att täcka sitt behov av produkter.

I samordningen ligger att anpassa utbudet av produkter till köparnas efterfrågan med avseende på produktutbud, kvantitet över tid samt kvalitet. För produkter som inte lagras är produktionsplanering central i PO:s verksamhet för att över tid kunna tillhandahålla produkter i efterfrågade kvantiteter. För produkter som lagras avser planeringen när produkterna ska släppas ut på marknaden, och för äpplen inbegriper det även att ha sorter som genom olika mognadsförlopp kan täcka in olika perioder.

Såväl förutsättningar för odling som för efterskördhantering och den teknik som används förändras över tid. Det finns därför behov av att hitta lösningar för att t.ex. anpassa odlingen till förändrad tillgång på växtskyddsmedel, nya växtskadegörare och förändrad livscykel hos befintliga växtskadegörare på grund av klimatförändringar. Det finns också behov av att prova om nya sorter av frukt och grönsaker passar för odling i Sverige och i vilken mån de innebär en förbättring jämfört med befintliga sorter. Det kan också handla om att ta fram nya typer av förpackningar eller ytbehandlingar som kan ersätta förpackningar för att minska användningen av plast.

Stöd till forskning och utveckling syftar till att göra det möjligt för producenterna att gemensamt kunna få hjälp med att ta fram nya kunskaper. Dessa kunskaper bör direkt kunna användas för att främja och utveckla deras verksamhet, i syfte att stärka konkurrenskraft och lönsamhet och minska påverkan på miljö och klimat.

Vad vi betalar för

- Stöd kan ges till att utveckla och prova nya sorter, nya grödor (arter), metoder knutna till produktion, lagring och efterskördhantering av medlemmarnas produkter samt utveckling av miljövänliga förpackningar och hållbarhetsfrämjande behandlingar.
- Stöd kan ges till forskning och utveckling för att minska förluster och svinn av frukt och grönsaker.
- Stöd kan ges till att utveckla nya verktyg som syftar till att effektivisera produktionen, minska kostnader, höja kvaliteten samt minska miljö och klimatpåverkan.

Villkor

- Forskningen ska avse, eller kunna knytas till odling, lagring och hantering av, produkter för vilka PO har ett erkännande.
- Verksamhetsprogrammet ska innehålla målsättning för forskning och utveckling knuten till PO:s verksamhet.
- Insatser som ökar den löpande förbrukningen av plast från fossil råvara kan inte få stöd.
- Arbetet ska utföras av en kvalificerad aktör.

(ytterligare villkor kommer tillkomma i föreskrift och förordning)

Stödmottagare

Producentorganisationer, APO och TAPO inom sektorn frukt-och grönt som erkänts av Jordbruksverket och som har ett av Jordbruksverket godkänt verksamhetsprogram.

Betydande/större ändringar?

Inga betydande ändringar mot nuvarande stöd.

Förslag stöd till producentorganisationer; gemensamma investeringar

Stödets syfte

Huvudsyftet med PO-stödet är att genom att koncentrera utbudet och stärka producentledets förhandlingsposition på marknaden öka odlarnas konkurrenskraft och lönsamhet. PO är sålunda inte ett syfte i sig utan ett verktyg för att skapa förutsättningar för att förbättra odlarnas konkurrenskraft och lönsamhet. En ökad konkurrenskraft och lönsamhet är starkt bidragande faktorer till ökad sysselsättning och tillväxt på landsbygden, stärkt beredskap mot allvarliga kriser och en hållbar utveckling i hela landet. Det bidrar också till Livsmedelsstrategins målsättning att den svenska produktionen av livsmedel ska öka.

I Sverige är handeln, 30 år efter stödets tillkomst, ännu mer koncentrerad, med ett fåtal stora grossister som, var och en för sig och tillsammans, har en mycket stor marknadsandel. Genom att samordna utbudet mot de stora grossisterna stärks odlarnas förhandlingsposition. För många små och medelstora odlare är samverkan helt nödvändigt för att överhuvudtaget kunna sälja sina produkter till stora köpare då det skulle bli alltför tidskrävande och komplext att kontakta ett stort antal små leverantörer för att täcka sitt behov av produkter.

I samordningen ligger att anpassa utbudet av produkter till köparnas efterfrågan med avseende på produktutbud, kvantitet över tid samt kvalitet. För produkter som inte lagras är produktionsplanering central i PO:s verksamhet för att över tid kunna tillhandahålla produkter i efterfrågade kvantiteter. För produkter som lagras avser planeringen när produkterna ska släppas ut på marknaden, och för äpplen inbegriper det även att ha sorter som genom olika mognadsförlopp kan täcka in olika perioder.

Med gemensam lagring, sortering, tvättning och paketering stärks samordningen och skillnader i kvalitet på produkter från olika odlingar minskar. Samordning kan också minska odlarnas kostnader genom att gemensamma investeringar kan utnyttjas mer effektivt. Till detta kommer att tid frigörs för odlaren att fokusera på själva produktionen.

Syftet med stöd till investeringar inom PO-stödet är att stödja gemensamma investeringar som gör det möjligt att samla utbudet (en gemensam byggnad) och hantera produkterna efter skörd i form av att kyla ner, lagra samt tvätta, sortera och paketera dem. Det är också möjligt att få stöd för investeringar i utrustning för lättare bearbetning som att snitta produkter och därigenom höja produkternas värde. PO kan också få stöd för att investera i fordon för att samla in medlemmarnas produkter och frakta dem till den gemensamma uppsamlingsplatsen. Samordning av produktionen kräver som sagts ovan,

produktionsplanering varför investeringar i specifik mjukvara för produktionsplanering berättigar till stöd.

Vad vi betalar för

- Stöd kan ges till investeringar i form av köp eller nybyggnation av gemensamma anläggningar/lokaler.
- Stöd kan ges till investering i förnybar energi för uppvärmning av gemensamma lokaler och gemensamma lagerutrymmen.
- Stöd kan ges till investering i kylar och lager.
- Stöd kan ges för investeringar i utrustning för efterskördhantering.
- Stöd kan ges för lastbilar med kyltransport
- Stöd kan ges för mjukvara för att planera produktionen

Villkor

- Investeringar ska användas till minst 75 procent för erkända produkter odlade av medlemmar i aktuell PO och som säljs av aktuell PO.
- Investeringen måste placeras i POs gemensamma lokaler, eller, för lastbilar vara stationerad i anslutning till de gemensamma lokalerna.
- Investeringen måste användas i enlighet med sina egenskaper, målsättningar och avsedd användning.
- Investeringar som ökar den löpande förbrukningen av plast från fossil råvara kan inte få stöd. Investeringar i förpackningsutrustning är undantagna från villkoret.
- Den andel av verksamhetsprogrammets kostnader och därmed andelen stöd, som får avse investeringar, ska vara minst 10 procent och maximalt 50 procent.

(ytterligare villkor kommer tillkomma i föreskrift och förordning)

Stödmottagare

Producentorganisationer, APO och TAPO inom sektorn frukt-och grönt som erkänts av Jordbruksverket och som har ett av Jordbruksverket godkänt verksamhetsprogram.

Betydande/större ändringar?

- Alla de sex åtgärder i den strategiska planen som innehöll investeringar har lagts ihop till en åtgärd.
- En del investeringar som placerats hos enskilda medlemmar flyttas till andra stöd och en del stryks helt. De investeringar som inte längre kan sökas av PO är:
 - LED-belysning i växthus.

- Hagelnät för fruktodling.
- Utrustning som begränsar frostsador i fruktodlingar och frilandsodlingar av grönsaker
- Utrustning för rening av dräneringsvatten i frilandsodlingar.
- Robot- eller drönbaserade system för ogräsbekämpning, växtskyddsåtgärder eller spridning av växtnäring.
- Fällor som används för att bedöma angrepp av växtskadegörare
- Byte av fruktsorter
- Inköp av väderstation
- Nybyggnation av bevattningsdamm med tillhörande utrustning för bevattning.
- Dränering av odlingsmark hos POs medlemmar.
- Energiväv i växthus.

Förslag stöd till producentorganisationer; marknadsföring och information

Stödets syfte

Huvudsyftet med PO-stödet är att genom att koncentrera utbudet och stärka producentledets förhandlingsposition på marknaden öka odlarnas konkurrenskraft och lönsamhet. PO är sålunda inte ett syfte i sig utan ett verktyg för att skapa förutsättningar för att förbättra odlarnas konkurrenskraft och lönsamhet. En ökad konkurrenskraft och lönsamhet är starkt bidragande faktorer till ökad sysselsättning och tillväxt på landsbygden, stärkt beredskap mot allvarliga kriser och en hållbar utveckling i hela landet. Det bidrar också till Livsmedelsstrategins målsättning att den svenska produktionen av livsmedel ska öka.

I Sverige är handeln, 30 år efter stödets tillkomst, ännu mer koncentrerad, med ett fåtal stora grossister som, var och en för sig och tillsammans, har en mycket stor marknadsandel. Genom att samordna utbudet mot de stora grossisterna stärks odlarnas förhandlingsposition. För många små och medelstora odlare är samverkan helt nödvändigt för att överhuvudtaget kunna sälja sina produkter till stora köpare då det skulle bli alltför tidskrävande och komplext att kontakta ett stort antal små leverantörer för att täcka sitt behov av produkter.

I samordningen ligger att anpassa utbudet av produkter till köparnas efterfrågan med avseende på produktutbud, kvantitet över tid samt kvalitet. För produkter som inte lagras är produktionsplanering central i PO:s verksamhet för att över tid kunna tillhandahålla produkter i efterfrågade kvantiteter. För produkter som lagras avser planeringen när produkterna ska släppas ut på marknaden, och för äpplen inbegriper det även att ha sorter som genom olika mognadsförlopp kan täcka in olika perioder.

Ett område där samverkan stärker producenternas möjligheter att agera är genom marknadsföring och information till konsumenterna. För de flesta små och medelstora odlare är det alltför kostsamt och tidskrävande att göra reklam och marknadsföra sina produkter förutom i mindre skala i anslutning till den egna odlingen eller på en begränsad lokal marknad. Här kan samverkan i en PO ha en viktig roll. Syftet med stöd till marknadsföring och information inom PO-stödet är att göra det möjligt att genomföra gemensam marknadsföring för PO:ns produkter samt informationskampanjer mot konsumenter.

Vad vi betalar för

- Stöd kan ges till marknadsföring och information
- Stöd kan ges till att ta fram egna kvalitetsbeteckningar.

Villkor

- Marknadsföringen ska till 100 procent avse erkända produkter för producentorganisationen.
- Stöd ges enbart för att ta fram en gemensam kvalitetsbeteckning om den till 100 procent avser produkter som producentorganisationen är erkänd för.
- Stöd ges inte till marknadsföring och information som innehåller prisinformation eller information om den nationella identiteten av produkterna.

(ytterligare villkor kommer tillkomma i föreskrift och förordning)

Stödmottagare

Producentorganisationer, APO och TAPO inom sektorn frukt-och grönt som erkänts av Jordbruksverket och som har ett av Jordbruksverket godkänt verksamhetsprogram.

Betydande/större ändringar?

- De två åtgärder i den strategiska planen som innehöll ersättning för kommunikationsaktiviteter har lagts ihop till en åtgärd

Förslag stöd till producentorganisationer; rådgivning, utbildning och certifiering för producentorganisationer för frukt och grönsaker

Stödets syfte

Huvudsyftet med PO-stödet är att genom att koncentrera utbudet och stärka producentledets förhandlingsposition på marknaden öka odlarnas konkurrenskraft och lönsamhet. PO är sålunda inte ett syfte i sig utan ett verktyg för att skapa förutsättningar för att förbättra odlarnas konkurrenskraft och lönsamhet. En ökad konkurrenskraft och lönsamhet är starkt bidragande faktorer till ökad sysselsättning och tillväxt på landsbygden, stärkt beredskap mot allvarliga kriser och en hållbar utveckling i hela landet. Det bidrar också till Livsmedelsstrategins målsättning att den svenska produktionen av livsmedel ska öka.

I Sverige är handeln, 30 år efter stödets tillkomst, ännu mer koncentrerad, med ett fåtal stora grossister som, var och en för sig och tillsammans, har en mycket stor marknadsandel. Genom att samordna utbudet mot de stora grossisterna stärks odlarnas förhandlingsposition. För många små och medelstora odlare är samverkan helt nödvändigt för att överhuvudtaget kunna sälja sina produkter till stora köpare då det skulle bli alltför tidskrävande och komplext att kontakta ett stort antal små leverantörer för att täcka sitt behov av produkter.

I samordningen ligger att anpassa utbudet av produkter till köparnas efterfrågan med avseende på produktutbud, kvantitet över tid samt kvalitet. För produkter som inte lagras är produktionsplanering central i PO:s verksamhet för att över tid kunna tillhandahålla produkter i efterfrågade kvantiteter. För produkter som lagras avser planeringen när produkterna ska släppas ut på marknaden, och för äpplen inbegriper det även att ha sorter som genom olika mognadsförlopp kan täcka in olika perioder.

Rådgivning och utbildning har en viktig roll i utbudssamverkan genom att höja medlemmarnas kunskaper och därigenom höja kvaliteten och få en jämnare kvalitet på produkterna oavsett leverantör.

Syftet med stödet till rådgivning, utbildning och certifiering inom PO-stödet är att göra det möjligt för producenterna att finansiera insatser inom dessa områden för att höja kunskapsnivån hos det aktuella odlarkollektivet vilket är till nytta för hela organisationen. Det gagnar också hela organisationen att alla odlare är certifierade.

Vad vi betalar för

- Stöd kan ges för rådgivning och utbildningsinsatser för produktion av och hantering av erkända grödor samt hantering av växtmaterial/växtavfall från dessa.

- Stöd kan ges för analyser av frukter, blad och jord
- Stöd kan ges för marknadsundersökningar som syftar till förbättrad produktionsplanering
- Stöd kan ges för certifiering av
 - medlemmarnas odlingar
 - PO:s gemensamma packeri

Villkor

- Rådgivningen, utbildningen och analyserna samt certifieringen ska avse erkända produkter, odlade av medlemmar och som säljs av PO.
- Rådgivningen och utbildningen ska utföras av professionella företag inom området.
- Stöd för certifiering ges endast om certifieringen utförs av ett ackrediterat certifieringsorgan.
- Stöd för analyser ges endast om analyserna utförs av erkända analysföretag.

(ytterligare villkor kommer tillkomma i föreskrift och förordning)

Stödmottagare

Producentorganisationer, APO och TAPO inom sektorn frukt-och grönt som erkänts av Jordbruksverket och som har ett av Jordbruksverket godkänt verksamhetsprogram.

Betydande/större ändringar?

- I den strategiska planen finns det sex stöd som kan sökas av PO inom utbildning, rådgivning och certifiering, dessa har nu lagts ihop till ett stöd.
- Tagit bort stödmöjlighet för väderdata

Förslag stöd till biodlingssektorn

Stödets syfte

Syftet med stödet är att stärka biodlingssektorns lönsamhet genom att förbättra bishälsa, produktkvalitet, kunskapsnivå och konkurrenskraft och främja forskning samt information om pollinerings betydelse för lantbruk och samhälle. Stödet ska bidra till en långsiktigt hållbar och konkurrenskraftig biodlingsnäring genom satsningar på kompetensutveckling, avelsarbete och forsknings- och utvecklingsinsatser, inriktade till relevanta målgrupper.

Vad vi betalar för

- Utökning av antalet bibestånd inklusive biavel.
- Provtagning och analyser av honung och andra biodlingsprodukter.
- Tillämpad forskning och utvecklingsarbete.
- Rådgivning, utbildning, kunskapsspridning och nätverksbyggande om bishälsa och andra områden som är angelägna för att förbättra näringens förutsättningar.

Villkor

- Stöd för analyser ges endast om analyserna utförs av erkända analysföretag (laboratorier).
- Tillämpad forskning och utvecklingsarbete ska utföras av professionella aktörer inom forskning och utveckling
- Den som genomför aktiviteter ska ha lämpliga resurser i form av utbildad och kvalificerad personal inom det område som de ska bedriva kompetensutveckling, fortbildning eller rådgivning. Personalen ska ha relevant akademisk utbildning eller motsvarande kompetens för det aktuella området. Den som genomför aktiviteter ska ha dokumenterad erfarenhet inom det aktuella området.

(ytterligare villkor kommer tillkomma i föreskrift och förordning)

Stödmottagare

Stödet riktar sig till olika aktörer beroende på åtgärd. Följande aktörer är behöriga att ansöka:

- Utökning av antalet bibestånd inklusive biavel: Föreningar, andra organisationer samt företag.
- Provtagning och analyser av honung och andra biodlingsprodukter: Myndigheter, föreningar, andra organisationer samt företag.
- Rådgivning, utbildning, kunskapsspridning och nätverksbyggande om bishälsa och andra områden som är angelägna för att förbättra näringens

förutsättningar: Myndigheter, kommuner, regioner, föreningar, andra organisationer samt företag.

- Tillämpad forskning och utvecklingsarbete: Myndigheter, föreningar, andra organisationer samt företag.

Betydande/större ändringar?

- Stödmöjligheter till trycksaker, grafisk design och hemsidor i marknadsföringssyfte tas bort men kan beviljas i de fall stödmottagaren anordnar egna konferenser.
- Lagt till villkor för att säkerställa kvaliteten på åtgärder.

Förslag skolprogrammet

Stödets syfte

Huvudsyftet med skolprogrammet i Sverige är att öka kunskapen om hållbara och hälsosamma matvanor. Mjölk och frukt i kosten bidrar till en hälsosam helhet. Att servera mjölk och frukt i skolan ger alla barn samma möjlighet att dricka mjölk och äta frukt och det är en del i att främja goda matvanor.

Sedan 2005/2006 finns det en nedåtgående trend av andelen skolungdomar som äter frukt dagligen i åldrarna 11, 13 och 15 år.⁶ Även om stödet når majoriteten av eleverna i grundskolan (93%) bedöms stödets påverkan dock vara begränsad på grund av det låga beloppet per elev – omkring 30 kr per elev och läsår för frukt.

De kompletterande åtgärderna ska förstärka budskapet. I de ordinarie läroplanerna för alla årskurser finns ämnen som omfattar hållbarhet, jordbruk, natur, hälsa och mat i allmänhet. Sverige kommer därför inte att införa några kompletterande åtgärder utöver de som finns i läroplanerna.

Syftet med stödet är:

- Understödja skolans insatser för att öka kunskapen hos barn om hållbara och hälsosamma matvanor.
- Understödja möjligheten att erbjuda alla elever att dricka mjölk under skoldagen.
- Understödja elevernas möjlighet att smaka olika frukter och lära sig att frukt är en del av en hälsosam kost.
- Understödja skolans insatser för att lära barn om hälsosamma livsmedel, där mjölk och frukt är goda exempel.

Vad vi betalar för

- Äpplen
- Päron
- Bananer
- Apelsiner
- Småcitrus
- Dryckesmjölk (lätt- eller mellanmjölk) inklusive laktosfria varianter

⁶ [Statistik om barns matvanor — Folkhälsomyndigheten](#)

Villkor

Huvudmän för förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, specialskola och sameskola kan ansöka om stöd. Från och med skolåret 2028/2029 kommer förskoleklass att tas bort och grundskolan omfatta årskurserna 1 – 10.

Alla skolor behöver informera om att mjölken och frukten är delvis finansierad av EU-medel. Alla huvudmän måste dessutom informera om skolprogrammet på sin webbplats.

(ytterligare villkor kommer tillkomma i föreskrift och förordning)

Stödmottagare

Grundskolor, dvs förskoleklass till och med årskurs 9.

Betydande/större ändringar?

- Stödet kommer att löpa på kalenderår i stället för skolår.
- Jordbruksverket tar bort förbudet att dela ut frukt i samband med skolmåltiden.

Förslag stöd för samarbete

Stödets syfte

Syftet med åtgärden är att stödja samarbeten inom områden där den gemensamma nyttan av ett samarbete är stor för samhället men där incitamentet för en enskild aktör är för litet för att kunna finansiera ett utvecklingsarbete. Samarbete är en viktig del i att stärka en hållbar utveckling över längre tid i näringar och landsbygder.

Stödet till samarbete kan användas för att stödja praktisknära försök, tester och utvärderingar samt stimulera till ökad samverkan om utvecklingsfrågor inom besöks-, jordbruks-, livsmedels-, ren- och trädgårdsnäringen (inklusive akvaponi). I synnerhet inom animalieproduktionen finns behov av sådan verksamhet. Här kan samarbetsåtgärden fylla en lucka mellan det kunskapsframtagande som finansieras via forskningspengar och det kunskapsframtagande som de enskilda företagen finansierar själva.

Åtgärden kan uppmuntra nya idéer och nya samarbeten som kan presentera nya resultat. Projektens syfte kan baseras på ny kunskap eller nya metoder, men även vara baserade på känd kunskap i ett nytt sammanhang.

Alla projekt ska genomföras utifrån ett regionalt eller nationellt perspektiv eller kan också vara transnationellt samarbete för att utbyta erfarenheter och kunskap.

Vid projekturval är projektinnehållets långsiktighet och projektresultatens relevans och fortlevnad efter projektets slut av särskilt betydelse. Vid utlysningar får stödmyndigheten ställa upp villkor som innebär att utlysningen riktar sig till vissa angivna stödmottagare eller målgrupper.

Vad vi betalar för

Stöd lämnas till följande inom områdena Stärkt konkurrenskraft och förbättrad djurvälstånd (område 1), Miljö- och klimat (område 2) och Livsmedel, matkultur och måltidsturism (område 3).

- lön till personal för att genomföra projektet, inklusive lönepåslag och indirekta kostnader
- eget arbete för att genomföra projektet
- köp av tjänst för att genomföra projektet
- IT-kostnader som krävs för samarbetsprojektet kan få stöd
- övriga utgifter som behövs för att genomföra projektet.
- investeringar (ges bara till projekt som syftar till att förstärka förutsättningar för biologisk mångfald genom att skapa blommande ytor och andra småbiotoper)

Villkor

- Stödmottagaren ska ha minst en samarbetspart för att genomföra åtgärden.
- (ytterligare villkor kommer tillkomma i föreskrift och förordning)

Stödmottagare

Åtgärden riktar sig till myndigheter, kommuner, regioner, föreningar, andra organisationer och företag. Investeringar inom området småbiotoper kan bara rikta sig till jordbrukare och skogsägare.

Betydande/större ändringar?

- Tydligare involvera jordbruksföretag i projekten
- Endast jordbrukare och skogsägare kan få stöd för investeringar under det tematiska området för miljö och klimat. (blommande ytor)
- Höja OH-schablonen från dagens 15 procent till nytt förslag som är ca 40%
- Vi tar bort kravet på spridning av resultat

Förslag stöd för kompetensutveckling

Stödets syfte

Syftet med stöd till kompetensutveckling är att öka kompetensen hos verksamma inom jordbruk, skogsbruk eller i landsbygdsområden och därmed även öka effektiviteten och förbättra måluppfyllelsen för andra relevanta åtgärder i den nationella och regionala partnerskapsplanen samt bidra till uppfyllande av nationella mål och EU-gemensamma mål, direktiv och förordningar. I sin helhet ska åtgärden verka för en hållbar ekonomisk, miljömässig och social utveckling av landsbygden. Genom att aktiviteter inom åtgärden bidrar till ökad kompetens hos målgruppen, främjas innovation, samarbete och utveckling av kunskap, vilket i sin tur främjar en hållbar utveckling.

Stödet till kompetensutveckling kan lämnas genom utlysning eller att myndigheten⁷ upphandlar tjänster eller, om det finns särskilda skäl, i egen regi.

Vad vi betalar för

Stöd lämnas till följande inom områdena Stärkt konkurrenskraft och förbättrad djurvelfärd (område 1), Miljö- och klimat (område 2) och Livsmedel, matkultur och måltidsturism (område 3).

- lön till personal för att genomföra projektet, inklusive lönepåslag och indirekta kostnader
- eget arbete
- köp av tjänst
- immateriella investeringar i form av inköp eller utveckling av programvara
- övriga utgifter.

Villkor

Stöd får lämnas för att upphandla, organisera och genomföra aktiviteter för kompetensutveckling.

- Den som genomför aktiviteter ska ha lämpliga resurser i form av utbildad och kvalificerad personal inom det område som de ska bedriva kompetensutveckling, fortbildning eller rådgivning. Personalen ska ha relevant akademisk utbildning eller motsvarande kompetens för det aktuella området. Den som genomför aktiviteter ska ha dokumenterad erfarenhet inom det aktuella området.
- För stöd till kompetensutveckling får en deltagaravgift tas ut.

⁷ I nuläget är det Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsen och länsstyrelserna som hanterar stödet.

- Inom Område 1, Stärkt konkurrenskraft och förbättrad djurvelfärd, lämnas stöd till verksamma inom hästnäringen enbart för åtgärder för förbättrad djurvelfärd.

(ytterligare villkor kommer tillkomma i föreskrift och förordning)

Stödmottagare

Myndigheter, kommuner, regioner, föreningar, andra organisationer och företag som anordnar kompetensutveckling

UTKAST

Förslag stöd för EIP

Stödets syfte

Det övergripande syftet med stödet är att stärka kunskapsutbyte och innovation inom jordbruk, skogsbruk och landsbygdsområden. Det finns behov av utveckling inom alla delar av jordbruket för att möjliggöra en ökande produktion och skapa förutsättningar för en lönsam och resurseffektiv produktion. Syftet med stödet är att främja nya, innovativa lösningar på gemensamma utmaningar och därigenom stärka utveckling, hållbarhet och konkurrenskraft inom jordbruket.

Vi behöver ha en hög innovationsgrad för att på ett konkurrenskraftigt sätt kunna producera råvaror och livsmedel med hög kvalitet och mervärden. Innovationer kan också ha betydelse för att öka produktionen och försörjningsgraden i enlighet med livsmedelsstrategins mål. Ökad produktion kan också innebära en mer resurseffektiv produktion där såväl kostnader som miljöpåverkan minskar.

Primärproducenter har sällan tillgång till det kapital som krävs för att själva investera i innovation och utveckling. Därför ska åtgärden stödja projekt som bidrar till att förbättra tillgången till kunskap och innovation till nytta för primärproducenter med möjlighet att utforska, pröva och testa innovativa lösningar nära knutet till verksamheten.

Stödet ska underlätta för operativa grupper inom EIP-Agri att planera, genomföra och sprida projekt som bygger på den interaktiva innovationsmodellen och som svarar mot jordbrukares, skogsägares och andra aktörers specifika behov.

En viktig del är att stärka kopplingen mellan forskningsresultat, ny teknik och praktisk tillämpning. Stödet ska främja samverkan mellan forskare, akademi, primärproducenter och rådgivare samt säkerställa att de utvecklade lösningarna når ut till primärproducenter via nationella och unionsgemensamma kanaler, exempelvis genom nätverket AKIS.

Vad vi betalar för

Stöd får lämnas för:

- Eget arbete
- Immateriella investeringar
- Investeringar
- Köp av tjänst
- Lön till personal, inklusive lönekostnadspåslag och indirekta kostnader
- Lösa inventarier
- Material
- Övriga utgifter

Villkor

- Resultat av projekten ska spridas
- Minst en av samarbetsparterna ska vara primärproducent.

(ytterligare villkor kommer tillkomma i föreskrift och förordning)

Målgrupp

Vi föreslår ett upplägg som liknar nuvarande utformning i stort för att nuvarande förfarande bedöms vara relativt resurseffektivt och att det finns en vinst i långsiktighet. Vi föreslår ett villkor att primärproducenter ska ingå i projekten genom att vara en av samarbetsparterna.

Betydande/större ändringar?

- Ett nytt *Pröva på-stöd* där primärproducenter kan utforska och pröva en lösning med möjlighet till lägre innovationsgrad och lägre stödbelopp jämfört med *Genomföra innovationsprojekt*. Vi ser helst att *Pröva på* utformas med förenklade kostnads alternativ för att förenkla handläggningen. Krav på att minst en primärproducent ska ingå i projektgruppen vid *Genomföra projekt* och *Pröva på-stödet*.
- Högre krav på att sprida resultaten från projekten.

Förslag Leader

Stödets syfte

Syftet med Leader är att befolkningen i ett område tillsammans ska kunna utveckla området utifrån en lokal utvecklingsstrategi. Leader möjliggör lands- och kustbygdsutveckling utifrån de lokala behoven genom ett sektorsövergripande arbetssätt. Lokalt ledd utveckling genomförs i Sverige genom Leader.

Hela processen, från framtagandet av den lokala utvecklingsstrategin till genomförandet av den, ska utgå från och genomföras med leadermetoden och dess principer. Leaders principer är områdesbaserad lokal utvecklingsstrategi, underifrånperspektiv, innovation, integrerade och sektorsövergripande åtgärder, nätverkssamarbete och trepartnerskapet genom den lokala aktionsgruppen (LAG). Insatserna inom Leader ska stärka den lokala befolkningens tillgång till infrastruktur och förbättra levnadsvillkor som utgör förutsättningar för attraktivt boende, ungas delaktighet, företagsutveckling och civilsamhället.

Stöd inom Leader ska stötta insatser som bidrar med mervärden för landsbygdsområden och jordbrukare. Insatserna inom Leader kan omfattas av till exempel etablering av nya landsbygdsföretag, livsmedelsförädling, diversifiering för jordbrukare, innovation och digitalisering.

Stödet omfattar tre olika insatstyper:

- Insatstyp 1: Kapacitetsbyggande och förberedande åtgärder som stöder utformningen av strategin.
- Insatstyp 2: Förberedande och genomförande av de insatser som valts ut inom ramen för strategin, däribland samarbetsverksamheter.
- Insatstyp 3: Förvaltning, övervakning och utvärdering av strategin och dess genomförande, inbegripet främjande av utbyte mellan berörda parter och information om strategin och unionen.

Vad vi betalar för

Stöd får lämnas för:

- Eget arbete
- Investeringar
- Köp av tjänst
- Lön till personal, inklusive lönekostnadspåslag och indirekta kostnader
- Övriga utgifter

Stöd beviljas bara för utgifter som är relevanta för genomförandet av den aktuella insatsen.

Villkor

Insatsen ska bidra till att uppfylla ett eller flera mål i den lokala utvecklingsstrategin (undantaget insatstyp Förberedande stödet).

Insatser ska genomföras på landsbygden där specifikt utsatta landsbygdsområden ska premieras.

(ytterligare villkor kommer tillkomma i föreskrift och förordning)

Stödmottagare

Myndigheter, kommuner, regioner, föreningar, andra organisationer och företag som är verksamma inom ett lokalt utvecklingsområde.

LAG är endast stödberättigad mottagare inom insatstyp 1 och 3 samt för paraplyprojekt inom insatstyp 2.

Förslag investeringsstöd för förädling jordbruksprodukter

Stödets syfte

Stödet syftar till att utveckla och korta livsmedelskedjan och därigenom skapa tillväxt och ökad sysselsättning hos jordbruksföretagen. Investeringar i verksamheter inom hela livsmedelskedjan är viktiga för att uppnå målen i Sveriges livsmedelsstrategi. Samtidigt behöver jordbruks-, trädgårds- och rennäringens företag bli mer resilienta och stå på flera ben genom att kunna förädla jordbruksprodukter eller naturprodukter. För jordbruksföretaget kan ökad förädlingsgrad vara ett sätt att bättre utnyttja gårdens resurser och ge företagen ett bättre ekonomiskt utfall.

Företag inom småskalig livsmedelsförädling har betydelse då de kan bidra till att korta livsmedelskedjor och ge jordbrukare-, trädgårds- och rennäringens företag fler avsättningsmöjligheter. Ofta kan det också leda till kortare transporter och lokala lösningar. Ökad förädlingsgrad av inhemska råvaror och en resurseffektivare produktion av livsmedel främjar också livsmedelsstrategins övergripande mål.

Utöver jordbruksprodukter finns det också behov av att kunna förädla naturprodukter såsom bär, svamp och vilt vilka är resurser som bör tas tillvara för livsmedelskonsumtion. Vilt orsakar dessutom skador hos jordbruket och möjligheten till livsmedelsförädling av vilt kan även ha betydelse utifrån att hålla nere viltskadorna.

Vad vi betalar för

Stöd får lämnas för investeringar i livsmedelsförädling. Med livsmedelsförädling avses att processa jordbruksprodukter (enligt bilaga 1 till EUF-fördraget) för humankonsumtion. De processade produkterna ska i vissa fall hanteras vidare i livsmedelskedjan. Stöd kan ges till investeringar som avser förädling och beredning men inte till försäljning. Stöd får också lämnas för förädling av naturprodukter såsom exempelvis bär, svamp och vilt.

Villkor

Den stödsökande måste vara något av följande:

- Jordbruksföretag (som huvudsakligen driver annan verksamhet än avel med och uppfödning av hästar) inklusive trädgårdsföretag och rennäringens företag samt skogsägare.
- Mikroföretag och små företag, beroende på hur förhandlingarna landar i vilka som får vara stödmottagare för investeringar.

(ytterligare villkor kommer tillkomma i föreskrift och förordning)

Stödmottagare

- Jordbruksföretag (som huvudsakligen driver annan verksamhet än avel med och uppfödning av hästar) inklusive trädgårdsföretag och rennäringsföretag samt skogsägare.
- Mikroföretag och små företag, beroende på hur förhandlingarna landar i vilka som får vara stödmottagare för investeringar.

Betydande/större ändringar?

- Vi föreslår tillämpning av förenklade kostnadsalternativ.

Förslag etableringsstöd

Stödets syfte

Det övergripande syftet med stödet är främja generationsväxling. Stödet ska göra det lättare för unga eller nya att starta eller ta över ett jordbruks-, trädgård- eller rennäringföretag. Stödet ska främja unga jordbrukares engagemang i jordbrukssektorn, generationsväxling samt skapa eller behålla arbetstillfällen i landsbygden.

Sökanden ska genom sin affärsplan visa att företaget har möjligheter att bli långsiktigt lönsamt. Stödet kan ges när den sökande blivit etablerad eller börjat bedriva verksamheten affärsmässigt.

Nedan används begreppet jordbrukare, vilket avser företagare inom jordbruk, trädgård och rennäring.

Vad vi betalar för

Stödet ges i form av fyra olika varianter av fasta belopp.

1. Etablering för unga jordbrukare
 - a. Hel- och deltid
2. Etablering för nya jordbrukare
 - b. Hel- och deltid

Villkor

För båda varianterna gäller:

- Sökanden ska lämna in en affärsplan.
(Affärsplanen utgörs av de frågor som besvaras i e-tjänsten vid inskickandet ansökan och eventuellt i bilagor som också kan behöva skickas in).
- Stöd kan beviljas till personer som har tillräcklig utbildningsnivå. Grundkravet är minst gymnasiekompetens eller motsvarande utländsk utbildning, eller arbetslivserfarenhet inom jordbruk-, trädgård- eller rennäring som motsvarar minst 12 månaders heltidsarbete.

För unga jordbrukare gäller, utöver vad som gäller för alla varianter, även:

- Sökanden är ung jordbrukare
- Sökanden etablerar en jordbruksverksamhet för första gången eller skalar upp en marginell jordbruksverksamhet, som sökande tidigare etablerat, till att bli affärsmässig. Den sökande ska kunna visa att den inte bedrivit affärsmässig jordbruksverksamhet tidigare.

- Sökande inom rennäringen är medlem i en sameby. Dessutom ska en mentor vara utsedd för en period om minst tre år. Mentorn ska vara utsedd senast före beslut om stöd.

För nya jordbrukare gäller, utöver vad som gäller för alla varianter, även:

- Sökanden etablerar en jordbruksverksamhet för första gången eller skalar upp en marginell jordbruksverksamhet, som sökande tidigare etablerat, till att bli affärsmässig. Sökande inom rennäringen är medlem i en sameby. Dessutom ska en mentor vara utsedd för en period om minst tre år. Mentorn ska vara utsedd senast före beslut om stöd.

(ytterligare villkor kommer tillkomma i föreskrift och förordning)

Stödmottagare

Stödet riktar sig till unga och nya jordbrukare.

Betydande/större ändringar?

Etableringsstöd (fd startstöd) utökas från:

- Etablering av unga jordbrukare

Till att även omfatta:

- Etablering av nya jordbrukare

Förslag stöd till Finansieringsinstrument

Stödets syfte

Det övergripande syftet med stödet är att underlätta generationsväxling och bidra till ökad livsmedelsproduktion. Stödet ska göra det lättare för företagare att få tillgång till det kapital som behövs för att starta, ta över och utöka sin produktion.

Vad vi betalar för

Stöd får lämnas för:

- Utlåningskapitalet
- Förvaltningsavgiften

Stöd beviljas bara för utgifter som är relevanta för genomförandet av den aktuella insatsen.

Stödet kan lämnas genom att en myndighet upphandlar en långivare som i sin tur beviljar jordbrukare lån under vissa villkor. Lånet kan avse en viss andel av ett investeringsbelopp, exempelvis för stallbyggnation, där det kapital som lånas ut består av offentliga medel. Villkor för långivningen regleras i ett finansieringsavtal mellan myndigheten och långivaren. Att villkoren efterlevs följs upp med hjälp av en checklista med ett antal kontrollpunkter.

Långivarens förvaltningskostnader ersätts med en schablonsats som fastställs i avtalet mellan stödmyndigheten och långivaren.

Villkor

Jordbruk

Lånet ska användas för investeringar i bibehållen eller utökad produktion och stallbyggnader.

Målgrupp

- Lån kan beviljas till företag som bedriver jordbruksverksamhet och som genomför köp av och investeringar i anläggningstillgångar.
- Lån kan även komma att ges till andra företag som genomför köp av och investeringar i anläggningstillgångar.
- Lån kan ges till unga och nya jordbrukare.

Betydande/större ändringar?

Denna lösning finns inte idag, utan det är ett nytt verktyg som övervägs.